

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annettua lakia.

Esityksen mukaan yritysten määräaikaisen kustannustuen myöntämistä voitaisiin laissa mainituin edellytyksin jatkaa Suomessa toimiville yrityksille COVID-19 -pandemiasta aiheutuvien liiketoiminnan yleisten vaikeuksien helpottamiseksi. Valtiokonttori jatkaisi kustannustuen myöntävänä viranomaisena. Lain tavoitteena on yritysten toiminnan jatkuvuuden tukeminen COVID-19 -pandemian aikaansaamassa vaikeassa tilanteessa sekä konkurssiin ajautuvien yritysten määrän vähentäminen järjestämällä yrityksille lisäaikaa toiminnan ja kustannusten sopeuttamiseen COVID-19 -pandemian aiheuttaman kriisin pitkittyttyä ja tartunta-aaltojen palatua.

Lailla tarkennettaisiin kustannustuen myöntämisen ja kohdentamisen kriteerejä, tuettaviksi hyväksyttäviä kuluja sekä tukikautta ja liikevaihdon vertailukautta koskevia säännöksiä. Lain mukainen kustannustuen hakukausi alkaisi elokuussa, ja päättyisi 30.9.2021.

Lisäksi ehdotetaan, että keskisuurille ja suurille yrityksille maksettaisiin korvausta siitä, että ne ovat joutuneet sulkemaan toimitilojaan lain tai viranomaisen määräyksen johdosta.

Esitys liittyy valtion vuoden 2021 kolmanteen lisätalousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	6
2 Nykytila ja sen arviointi.....	6
2.1 COVID-19 -pandemian vaikutus yritystoiminnalle ja työllisyyteen.....	6
2.2 Finnveran, Elinkeino-, liikenne- ja ympäristö-keskusten (ELY-keskusten) ja Business Finlandin tukimuodot.....	6
2.2.1 Finnveran takaukset	6
2.2.2 ELY-keskusten ja Business Finlandin tukimuodot	7
2.3 Kustannustuki.....	8
2.4 Teollisuussijoitus Oy:n rahoitusohjelma.....	8
2.5 Työmarkkinajärjestöjen työllisyyspaketti 18.3.2020	9
2.6 Työeläkemaksujen väliaikainen alentaminen.....	9
2.7 Laki konkurssilain 2 luvun 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta	9
2.8 Laki ulosottoaaren väliaikaisesta muuttamisesta	9
2.9 Ravitsemisalan erityistuki	10
2.10 Yksinyrittäjien tuki	10
2.11 Nykytilan arviointi	11
3 Tavoitteet.....	11
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	11
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	11
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	12
4.2.1 Vaikutukset yrityksille ja työllisyydelle.....	12
4.2.2 Vaikutukset valtiontaloudelle.....	13
4.2.3 Vaikutukset viranomaisille.....	13
5 Lausuntopalaute.....	13
6 Säännöskohtaiset perustelut.....	14
7 Lakia alemman asteinen sääntely	18
8 Voimaantulo	18
9 Suhde muihin esityksiin.....	18
9.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä.....	18
10 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	18
LAKIEHDOTUS	22
Laki yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain muuttamisesta	22
LIITE	27
RINNAKKAISTEKSTI.....	27
Laki yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain muuttamisesta	27

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Kustannustuen ensimmäinen haku oli avoinna hakemuksille 31.8.2020 saakka ja toinen haku 26.2.2021 saakka. Kolmas hakukierros on käynnissä 27.4.2021–23.6.2021. Hallitus linjasi tammikuussa 2021, että yrityksille tulisi avata kolmannen kerran mahdollisuus hakea toimialasta riippumatonta kustannustukea, sillä COVID-19 -pandemian aiheuttama tilanne on vielä keväällä 2021 vaikea useille toimialoille. Valtioneuvosto päätti yleisistunnossaan maanantaina 1.3.2021, että maassa vallitsevat valmiuslain (1552/2011) 3 §:n 5 kohdassa tarkoitettujen poikkeusolot. Poikkeusolot päättyivät 27.4.2021. Poikkeusolot ja tilojen sulkemiset vaikeuttivat yritysten taloudellista tilannetta keväällä 2021 ja nämä vaikeudet jatkuvat osin edelleen.

Välttämättä poikkeusolojen toteamisen jälkeen valtioneuvosto antoi eduskunnalle perustuslain 23 §:n nojalla hallituksen esityksen laiksi majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta (HE 22/2021 vp). Siinä esitettiin, että ravintolat ja muut ravitsemisalalan yritykset suljettaisiin asiakkailta väliaikaisesti kolmeksi viikoksi. Laki tuli voimaan 8.3.2021, ja se oli tarkoitettu olemaan voimassa 28.3.2021 saakka. Voimassaoloa jatkettiin 18.4.2021 asti. Hallituksen esityksessä todetun mukaisesti valtioneuvosto on valmistellut erikseen nimenomaiset säännökset, joiden nojalla sulusta johtuvia menetyksiä voidaan kohtuullisesti kompensoida lakiehdotuksen johdosta liikkeensä sulkemaan joutuvien ravitsemisalalan yrityksille sekä tartuntatautilain 58 g:n mukaisten asiakastilojen sulun kohteeksi joutuneille elinkeinonharjoittajille eduskunnan edellyttämällä tavalla. HE 22/2021 todetun mukaisesti kompensatiomalli on tarkoitus toteuttaa kustannustukena tai jollain muulla tarkoituksenmukaisella tavalla ja valmistella osaksi yritysten kustannustuesta annettua lainsäädäntöä.

Eduskunnan vastauksessa (EV 3/2021 vp) hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta (HE 245/2021 vp) eduskunta edellytti, että valtioneuvosto valmistelee pikaisesti säännökset siitä, että tartuntatautilain 58 g §:ssä tarkoitettujen asiakastilojen sulkemisen aiheuttamia taloudellisia menetyksiä korvataan elinkeinonharjoittajille yleisen kustannustuen kautta tai erillisenä korvauksena, jos 14 vuorokautta kestänyttä sulkemista on jouduttu jatkamaan. Samoin eduskunta on edellyttänyt kohtuullista kompensatiota sulkemisajan jälkeisten rajoitusten vaikutuksista näiden yritysten liiketoimintaan, ja tämä ehdotetaan toteutettavaksi kustannustuen neljänellä kaudella.

Työ- ja elinkeinoministeriö valmisteli tukimallin kohtuullisesta kompensatiosta yrityksille, joihin edellä mainitut sulkutoimenpiteet kohdistuvat. Pienten yritysten osalta sulkemiskorvausta koskeva hallituksen esitys muutoksesta kustannustukilakiin esiteltiin valtioneuvostossa 18.3.2021 ja lainmuutos tuli voimaan 12.4.2021. Lisäksi 1.6.2021 astui voimaan kustannustukilain muutos koskien tapahtumatakuuta (435/2021).

Koska kustannustuen osalta kyse on julkisista varoista taloudelliseen toimintaan myönnettävästä tuesta, siihen tulee soveltaa Euroopan unionin valtioneuvoston sääntöjä. Kustannustuki on yrityksille COVID-19 -pandemian aiheuttamien liiketoiminnan yleisten vaikeuksien helpottamiseksi myönnettävää määräaikaista valtiontukea, jonka Euroopan komissio on 24.4.2020 antamallaan päätöksellä hyväksynyt sisämarkkinoille soveltuvaksi (komission päätös SA.56995(2020/N)). Komission päätös perustuu Euroopan unionin toiminnasta annetun sopimuksen (SEUT) 107(3)(b) artiklaan sekä tilapäisten valtiontukipuitteiden 3.1 lukuun (komission tiedonanto 2020/C 91 I/01 muutoksineen). Euroopan komissio jatkoi 28.1.2021 antamal-

laan tiedonannolla (C(2021) 564 lopullinen) tilapäisten COVID-19 -pandemian takia joustavoitettujen valtiontukisääntöjen voimassaoloa 31.12.2021 saakka. Suomi ilmoitti 15.2.2021 komissiolle kansallisen puitetukiohjelman voimassaolon jatkosta ja tuen enimmäismäärän nostosta, jota koskeva komission päätös saatiin 11.3.2021.

Lisäksi Suomi on ilmoittanut Euroopan komissiolle 25.5.2021 toisen tukiohjelman, joka mahdollistaisi sulkemiskorvauksen myöntämisen suurille ja keskisuurille yrityksille sekä kustannustuen myöntämisen yrityksille, joiden alkuperäisen tukiohjelman mukainen 1,8 miljoonan euron tukikiintiö on täynnä. Tukiohjelma perustuisi tilapäisten valtiontukipuitteiden 3.12 jaksoon. Tuen enimmäismäärä on 10 miljoonaa euroa. Edellytyksenä on, että yrityksen liikevaihto on laskenut vähintään 30 prosenttia verrattuna vastaavaan ajankohtaan vuonna 2019. Tukea voidaan myöntää kiinteisiin kustannuksiin, joita yritys ei saa katetuksi myyntikatteellaan (liikevaihto-muuttuvat kustannukset). Yritysten tuloslaskelmien mukaiset tappiot tukikelpoisuusjakson ajalta katsotaan kattamattomiksi kiinteiksi kustannuksiksi. Tuella voidaan korvata näistä kustannuksista enintään 70 prosenttia,

Komission hyväksyntä tukiohjelmalle tulee saada ennen lain voimaantuloa. Hyväksyntää odotetaan eduskuntakäsittelyn aikana, mutta tarvittaessa laki voidaan saattaa voimaan valtioneuvoston asetuksella. Kustannustuki on tarkoitettu yrityksille, joiden liikevaihto on pudonnut merkittävästi COVID-19 -pandemian vuoksi ja joilla on vaikeasti sopeutettavia tukikauteen kohdistuvia palkka- ja muita kuluja. Hallituksen linjausten mukaan tuen tarve ja määrä arvioidaan epidemian ja sen torjumisen aiheuttaman liikevaihdon menetyksen perusteella.

Kustannustukea haetaan sähköisesti Valtiokonttorista. Kustannustukea voi hakea, vaikka yritys olisi jo saanut muita suoria COVID-19 -pandemian seurauksia lieventämään tarkoitettuja tukia. Kustannustuen enimmäismääränä olisi tukikaudelta miljoona (1 000 000) euroa yritystä kohden, ottaen kuitenkin huomioon, ettei Euroopan komission hyväksymän puitetukiohjelman (SA.56995(2020/N) nojalla myönnettyjen yhteenlaskettujen tukien yritysکوhtainen yläraja ylity. Puiteohjelman mukaisesti yritysکوhtaista ylärajaa laskettaessa otetaan huomioon kaikki yksittäisen yrityksen ja sen kanssa samaan konserniin kuuluvien yritysten saamat tuet, jotka on myönnetty edellä mainitun Euroopan komission päätöksen nojalla. Yrityksen määritelmään, ja siten kustannustuen piiriin kuuluisivat myös liiketoimintaa harjoittavat säätiöt ja yhdistykset kuten edellisissä vaiheissa. Kustannustukea eivät voi saada yritykset, jotka, pieniä yrityksiä lukuun ottamatta, ovat olleet EU:n valtiontukisääntelyn tarkoittamissa taloudellisissa vaikeuksissa 31.12.2019, jotka ovat laiminlyöneet verovelvoitteensa tai jotka ovat konkurssissa.

Kustannustukea on voitu hakemuksesta myöntää myös Ahvenanmaalla toimiville yrityksille. Elinkeinoiminta ja siihen liittyvät tuet kuuluvat Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 22 kohdan nojalla maakunnan lainsäädäntövaltaan. Kustannustukea koskevaa lakia säädettäessä koko valtakunnassa, mukaan lukien Ahvenanmaalla, vallitsivat valtioneuvoston ja tasavallan presidentin yhteistoiminnassa 16.3.2020 toteamat poikkeusolot. Poikkeusolot olivat keväällä 2021 jälleen voimassa. Lisäksi COVID-19 -pandemian vaikutukset yritystoimintaan ovat kaikilla alueilla vakavat. Esityksessä ehdotetaan kustannustuen soveltamista jatkossakin Ahvenanmaalla toimiviin yrityksiin.

Aalto-yliopisto on tutkinut korona-avustusten lyhyen aikavälin vaikutuksia: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163026>. Tässä vaikuttavuutta on estimoitu siten, että kohde ylipäätään saa jotain tukea (kustannustuki, BF ja ELY-koronatuet, ja KEHA:n ravintolatuet) eikä tuki-instrumenttikohtaisesti. Tutkimusasetelmassa jokaiselle tukea saaneelle yritykselle etsitään mahdollisimman samankaltainen verrokkiyritys, joka ei ole saanut tukea (kontrafaktuaali). Pitkän aikavälin vaikuttavuus ja arviointi tuki-instrumenteittain tapahtuu myöhemmin työ- ja elinkeinoministeriön laajassa hankekokonaisuudessa (2023).

Tutkimuksessa löytyi kohtuullisen vahvaa näyttöä siitä, että tuet ovat vähentäneet yritysten todennäköisyyttä henkilöstön lomautuksiin. Tällainen vaikutus löytyy kaikissa analyyseissä, erityisesti kriisin alkuvaiheessa tukea saaneille ja kaikille tuki-instrumenteille. Vaikutuksen kokoluokka on noin 0,5 prosenttiyksikön lasku lomautustodennäköisyydessä 10 000 euron tuesta. Vaikutus on negatiivinen eli lomautustodennäköisyyttä laskeva.

Työ- ja elinkeinoministeriössä on käynnistynyt laaja hanke, jossa tullaan arvioimaan koronatu-
kien vaikutukset yrityksiin ja talouteen. Tavoitteena on selvittää tukien lyhyen ja pitkän aikavä-
lin vaikutuksia sekä tuottaa tietoa poliittisille päättäjille tulevia kriisejä varten. Lisäksi tehdään
tarkastus tukivarojen käytöstä. Vaiheittain toteutettava arviointi ajoittuu vuosille 2020–2023.
Kyse on moniosaisesta ja pitkäjänteisestä arvioinnista, jolla on useampi toteuttaja. Osahankkei-
den toteutuksessa käytetään kilpailutusta ja riippumattomia asiantuntijaorganisaatioita

Valtiokonttorin raportoimien <https://www.valtiokonttori.fi/palvelu/yritysten-kustannustuki/tietojen-perusteella-on-voitu-todeta-etta-kaikki-potentiaaliset-tuensaajat-eivat-ole-hakeneet-kustannustukea>. Hakemusten hyväksyntäprosentti on kasvanut ja oli ensimmäisellä hakukierroksella 27 prosenttia, toisella hakukierroksella 39 prosenttia ja kolmannella hakukierroksella 77 prosenttia (19.5.2021). Suurin syy hakemusten hylkäämiseen ensimmäisellä kierroksella oli tuen alaraja 2 000 euroa, toisella ja kolmannella hakukierroksella se, että hakijan liikevaihto oli laskenut vähemmän kuin 30 prosenttia.

Kustannustuen edellisten hakukierrosten kokemukset huomioon ottaen tämän esityksen valmistelussa on seurattu yleisiä periaatteita, jotka olivat käytävissä myös lain (508/2020) ja muutoslakien (963/2020 ja 280/2021) valmistelussa.

Valtion tuki ei saisi vääristää yritysten käyttäytymistä (Vihriälän työryhmä, <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162224>), jolloin tuen ei tulisi perustua yrityksen myyntiin, joka tapahtuu sen jälkeen, kun yritys on saanut tiedon tuen mahdollisuudesta. Kustannustuen toistuva jatkaminen sisältää siten riskin siitä, että yritykset voivat perustellusti odottaa, että tukea jatketaan koskemaan tuleviakin kuukausia. Ottaen huomioon pandemian kehityksen ja sen aiheuttamat vaikeudet yrityksille vielä kevään 2021 aikana kustannustuen neljännen kauden käynnistäminen on kuitenkin katsottu perustelluksi keinoksi auttaa yrityksiä selviytymään pandemia-ajan yli.

Tuen maksaminen pelkäämään jo toiminnassa oleville yrityksille hidastaa talouden sopeutumista uuteen tilanteeseen (HGSE:n yritystukimuistio <https://www.helsinki.fi/covid19-report-fi/yritystuet-tyokaluna-koronakriisissa/>). Tuki tulisi kohdentaa siten, että se ei ylläpidä elinkeinorakennetta, joka ei enää ole sopiva COVID-19 -pandemian aiheuttaman kriisin jälkeiseen aikaan. Kannustusta olisi siten suunnattava siten, että yritysten resurssit kohdentuvat tavalla, jolla olisi elinkelpoisuutta tässä tilanteessa ja tulevaisuudessa. Kustannustuki kohdentuu niihin yrityksiin, joiden liikevaihto on laskenut koronapandemian vuoksi. Jos liikevaihdon lasku jää pysyväksi myös pandemian väistyttyä, tuki saattaa kuitenkin osin ylläpitää elinkeinorakennetta, joka ei ole elinkelpoinen pandemian jälkeisessä ajassa. Kustannustuen tarkoituksena on kuitenkin estää elinkelpoisten yritysten poistuminen pandemian aiheuttaminen vaikeuksien ja vaikeasti sopeutettavien kustannusten takia ja tuki on pyritty muotoilemaan niin, että se mahdollisimman hyvin mahdollistaa tämän. Kohdentamalla tuki nyt neljännellä hakukierroksella edelleen toiminnassa oleviin yrityksiin ja näiden vaikeasti sopeutettaviin kustannuksiin laajentamalla ja tarkentamalla korvattavien kulujen määrittelyä pyrittäisiin tukemaan erilaisissa tilanteissa olevia yrityksiä mukauttamaan toimintaansa myös tulevaisuutta ajatellen.

1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä yhteistyössä valtiovarainministeriön sekä Valtiokonttorin kanssa. Esityksen kiireellisyyden vuoksi on ollut tarpeen poiketa kuulemista säädösvalmistelussa koskevista ohjeista. Esityksestä on kuitenkin järjestetty julkinen lausunto- kierros [lausuntopalvelu.fi](https://tem.fi/lausuntopalvelu) -sivustolla (18.5.-21.5.2021), johon saatiin kaikkiaan 29 lausuntoa. Hallituksen esityksen valmistelu-asiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa <https://tem.fi/hankkeet> tunnuksella TEM043:00/2021.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 COVID-19 -pandemian vaikutus yritystoiminnalle ja työllisyyteen

COVID-19 -pandemiaan liittyvien rajoitus- ja suositustoimenpiteiden ja kuluttajakäyttäytymisen muutoksen vaikutukset yritystoiminnalle ovat olleet merkittävät. COVID-19 -pandemian aiheuttaman tilanteen johdosta yrityksen liikevaihto on voinut vähentyä eräissä tapauksissa jopa yli 50 prosentilla, mikä uhkaa vakavasti yritysten maksukykyä pandemiatilanteen pitkittyessä. Yritysten on myynnin laskusta huolimatta huolehdittava jatkuvaluonteisista velvoitteistaan kuten kiinteistä kuluistaan, sisältäen esimerkiksi tilavuokrat, lvi- ja sähkömaksut, sekä henkilöstöön liittyvät kulut. Nämä kulut eivät jousta myynnin vähentymisen suhteessa. Siten myynnin romahtaminen COVID-19 -pandemian seurauksena on omiaan lisäämään merkittäväällä tavalla riskiä yrityksen joutumisesta konkurssiin.

Keväällä 2020 työttömien työnhakijoiden määrä kasvoi nopeasti. Yrityksille kohdistetuilla tukitoimilla on osaltaan onnistuttu helmikuuhun 2021 asti pitämään vireille pantujen konkurssien määrä edellisvuotta pienempänä. Suurin osa työttömien työnhakijoiden määrän kasvusta on tullut lomautuksista. Helmikuun lopussa 2020 kokoaikaisesti lomautettuja työttömiä työnhakijoita oli 18 800 ja huhtikuun lopussa jo 163 700. Toukokuun puolessa välissä kasvu kääntyi laskuun, ja joulukuun lopussa kokoaikaisesti lomautettujen työttömien työnhakijoiden määrä oli alle 78 000, mikä on 258 prosenttia enemmän kuin 2019 joulukuussa työ- ja elinkeinoministeriön rekisteriseurannan perusteella.

2.2 Finnveran, Elinkeino-, liikenne- ja ympäristö-keskusten (ELY-keskusten) ja Business Finlandin tukimuodot

2.2.1 Finnveran takaukset

Yrityksellä tulee olla edellytykset kannattavaan liiketoimintaan, mutta COVID-19 -pandemiaan liittyvä talouden kehitys on aiheuttanut yritykselle tilapäisen rahoitusvajeen. Finnvera voi myöntää takauksen pankin yritykselle COVID-19 -pandemian aiheuttaman suhdannetilanteen edellyttämään rahoitukseen myöntämään lainaan. Finnveran takaus voi olla enimmillään 80 prosenttia pankkiluoton pääomasta. Finnvera on ottanut käyttöön tilanteen niin edellyttäessä pk-yritysten osalta enintään 90 prosentin enimmäistakauksen Euroopan komission COVID-19 -pandemiaan liittyvän tilapäisten valtiontukipuitteiden ja notifikaation nojalla.

Finnveran rahoitus on vastikkeellista ja siihen kohdistuu takaisinmaksuvelvollisuus. Rahoitukseen voi sisältyä laskennallista valtiontukea. Rahoitus kohdentuu kaikille toimialoille lukuun ottamatta maa- ja metsätalouden alkutuotantoa ja rakennustoiminnan perustajaurakointia. Finnveran ns. nopeutetun hakemusten käsittely- ja päätöksentekoprosessin enimmäismäärää on nostettu 150 000 eurosta alle miljoonan euron lainan takauspäätöksiin.

HE 97/2021 vp

Valtion Finnveralle kotimaan rahoitukseen liittyvä luotto- ja takaustappiokorvausosuus päätettiin 23.4.2020 nostaa 50 prosentista 80 prosenttiin liittyen COVID-19 -pandemian vaikutuksiin ja riskinotto- ja takauksien hintoihin. Tämä mahdollisti myös sen, että Finnvera tarkisti pk-takausten hinnoitteluaan ja alensi takausten hintoja. Finnveran valtuudet korotettiin 4,2 miljardista eurosta 12 miljardiin euroon 1.6.2020 alkaen. Lisärahoitus kohdentuu pääasiallisesti takauksiin, joiden tarkoituksena on helpottaa yritysten lainansaantia pankeista COVID-19 -pandemian aiheuttamassa tilanteessa. Finnvera avasi myös 14.9.2020 haettavaksi koronakriisitilanteisiin Finnvera-lainan. Laina on tarkoitettu tilanteisiin, jossa pankki ei myönnä maksukykyiselle yritykselle lainaa edes Finnveran takaamana.

Finnvera myönsi lainoja ja takauksia vuonna 2020 noin 1,6 miljardia euroa, missä on edelliseen vuoteen nähden lisäystä 74 prosenttia. Myöntäminen jakaantuu toimialoittain seuraavasti: teollisuus 49 prosenttia, liike-elämän palvelut 22 prosenttia, kauppa ja kuluttajapalvelut 17 prosenttia, matkailu 11 prosenttia ja maatalouselinkeinot 1 prosenttia. Kysyntä oli suurinta maaliskuun alkuun 2020, ja on sen jälkeen tasaantunut kohti normaalia.

Finnvera myönsi lainoja ja takauksia 1.1.-31.4.2021 yhteensä 617 miljoonaa euroa.

2.2.2 ELY-keskusten ja Business Finlandin tukimuodot

Yritykset voivat keväällä 2020 hakea taloudellista tukea Business Finlandilta ja ELY-keskukset suunnitellakseen ja toteuttaakseen kehittämistoimenpiteitä, jotka parantavat yrityksen mahdollisuuksia COVID-19 -pandemian aiheuttamassa häiriötilanteessa ja sen jälkeen. Tukea oli kahdenlaista: yhtäältä esiselvitysrahoitusta (enintään 10 000 euroa) ja toisaalta kehittämisrahoitusta (enintään 100 000 euroa). Rahoitus oli niin kutsuttua de minimis -rahoitusta, jonka yhteenlaskettu enimmäismäärä yritystä kohti on 200 000 euroa kuluvaan ja kahden edellisen verovuoden aikana. Business Finland -tuki oli tarkoitettu 6–250 henkeä työllistäville muille yrityksille kuin yksityisille elinkeinonharjoittajille ja ELY-keskuksen rahoitus sitä pienemmille yrityksille pois lukien yksinyrittäjät. Hallitus linjasi 13.5.2020 neuvottelussaan, että näiden häiriötukien haut suljetaan samassa yhteydessä, kun kustannustukea koskeva hallituksen esitys annetaan. Hakujen sulkemisen jälkeen Business Finland ja ELY-keskukset rahoittavat yrityksiä normaaleilla rahoitusinstrumenteillaan.

ELY-keskuksiin saapui korona-avustushakemuksia (31.3.2020 – 8.6.2020) yhteensä 33 112 kpl, joissa haettiin avustusta yhteensä noin 1 miljardi euroa. ELY-keskukset myönsivät korona-avustuksia yhteensä 22 530 pienelle yritykselle 335,5 miljoonaa euroa. Kielteisten ja tutkimatta jättämistä koskevien päätösten osuus on 29 prosenttia. Kaikki saapuneet korona-avustushakemukset oli käsitelty ELY-keskuksissa vuoden 2020 loppuun mennessä. ELY-keskusten korona-avustuksiin käytettävissä olleesta 400 miljoonan euron myöntämisvaltuudesta jäi siten käyttämättä 64,5 miljoonaa euroa. Vuoden 2020 VII lisätalousarviossa myöntämisvaltuutta vähennettiin 60 miljoonaa euroa. Myönnetystä avustuksesta on 17.2.2021 tilanteen mukaan maksettu yrityksille 281,8 miljoonaa euroa.

Business Finlandiin vastaanotettiin 20.3.2020–9.6.2020 rahoitushakemuksia (ml. lainat) 29 023 kpl, peruutetut hakemukset eivät ole mukana luvussa. Niissä haettiin tukea yhteensä 1,664 miljardia euroa. Hyväksytyjä hakemuksia on 8.2.2021 mennessä (99 prosenttia hakemuksista käsitelty) 20 084 kpl ja hyväksytty rahoitus 1 055 miljoonaa euroa. Hylättyjen osuus käsitellyistä hakemuksista on 36 prosenttia. Hankkeille on maksettu noin 769 miljoonaa euroa.

2.3 Kustannustuki

Yritysten määräaikaista kustannustuesta annetun lain (508/2020, jäljempänä *kustannustukilaki*) mukaan Suomessa toimiville yrityksille voidaan myöntää COVID-19 -pandemian aiheuttamien liiketoiminnan yleisten vaikeuksien helpottamiseksi määräaikaista valtiontukea. Valtiokonttori teki tukipäätökset pääasiassa yritysten hakemusten ja Verohallinnon yritysten liiketaloudellista asemaa koskevien tietojen perusteella. Yritysten määräaikaista kustannustuesta annetun valtioneuvoston asetuksen (509/2020, muutos 552/2020, 1028/2020, 339/2021, jäljempänä *kustannustukiasetus*) on määritelty tukeen oikeutetut toimialat. Kustannustukea varten valtion IV lisätalousarviossa myönnettiin 300 miljoonaa euroa. Tuen arvioitua vähäisemmän kysynnän vuoksi määrärahaa on vähennetty yhteensä 30 miljoonalla hallituksen V lisätalousarviosyksessä. Ensimmäisen kierroksen haku-aika oli 7.7.2020–31.8.2020.

Ensimmäisellä hakukierroksella Valtiokonttori myönsi tukea 3 472 yritykselle yhteensä noin 123 miljoonaa euroa. Hakemuksia saapui 12 852 yritykseltä, mikä oli lain valmisteluvaiheessa arvioitua huomattavasti vähemmän. Tukea hakeneista yrityksistä 27 prosenttia sai myönteisen päätöksen. Pienillä yrityksillä hylkäysten osuus oli suurin, noin 79 prosenttia. Hylkäysten yleisin syy oli maksettavan tukisumman jääminen alle 2 000 euron.

Kustannustukilain muutokset (963/2020) tulivat voimaan 15.12.2020 ja kustannustukiasetuksen (1028/2020) muutokset 18.12.2020. Uuden lain mukaan kustannustuen tukikausi on 1.6.-31.10.2020. Tukeen vaikuttavat yrityksen joustamattomat kustannukset sekä palkkakustannukset tukikaudelta. Toinen hakukierros oli käynnissä 21.12.2020–26.2.2021. Hakeneita yrityksiä oli 18 416 ja tukea maksettiin 184 miljoonaa euroa. Tukea hakeneista 39 prosenttia sai myönteisen päätöksen. Tukea hakeneiden yritysten osuus on ollut suurin matkailu- ja ravitsemisaloilla sekä kulttuuri- ja viihdetoiminnassa (n. 15 prosenttia tai enemmän yrityksistä hakenut tukea). Suurin osa tuesta on maksettu pk-yrityksille, n. 76 miljoonaa euroa alle kymmenen hengen yrityksille ja 70 miljoonaa euroa 10–49 hengen yrityksille.

Kustannustuen kolmas hakukierros käynnistyi 27.4.2021. Hakeneita yrityksiä oli 31.5.2021 mennessä 15 148, jolloin tukea oli maksettu 120 miljoonaa euroa. Tukea hakeneista 68 prosenttia oli saanut myönteisen päätöksen. Yhtenä merkittävänä syynä hyväksyntäprosentin kasvuun oli tuen alarajan poisto ja pienten tukien korottaminen 2 000 euroon.

2.4 Teollisuussijoitus Oy:n rahoitusohjelma

Valtion pääomasijoitusyhtiö Suomen Teollisuussijoitus Oy (Tesi) otti vuoden 2020 aikana käyttöön kaksi uutta sijoitusohjelmaa, jonka tarkoituksena oli vastata koronan aiheuttamiin haasteisiin pääomasijoitusmarkkinoilla. Vakautusrahoitus palvelee keskisuuria yrityksiä, jotka ovat joutuneet koronaviruksen vuoksi äkillisiin ja tilapäisiin vaikeuksiin. Venture Bridge -rahoitus puolestaan kohdistetaan kansainvälistä kasvua hakeville teknologiayrityksille. Tesi tekee sijoitukset markkinaehtoisesti ja rahoitukseen ei liity tukea.

Tesi sijoittaa huhtikuussa 2020 käynnistetyssä vakautusohjelmassa koronaviruksen vuoksi äkillisiin ja tilapäisiin vaikeuksiin joutuneisiin keskisuurisiin yrityksiin, joilla on edellytykset selvittää taloudellisista ongelmista lisärahoituksen avulla. Tesi rahoittaa ensisijaisesti yrityksiä, joilla on merkittävää työllisyysvaikutusta ja liikevaihtoa Suomessa. Tesin sijoitukset ovat kokoluokaltaan 1–10 miljoonaa euroa. Vakautusohjelman rahoituksella vahvistetaan yrityksen rahoitusasema ja se voi olla joko vaihtovelkakirjalaina tai osakesijoitus. Vakautusohjelman koko on yhteensä 150 miljoonaa euroa, jota on mahdollisuus tarvittaessa korottaa Tesille osoitetun toisen määrärahan avulla. Sijoituspäätöksiä tehtiin vuoden 2020 aikana 12 kappaletta yhteensä 56,1

miljoonan euron arvosta. Ohjelman puitteissa on mahdollista rahoittaa noin 25–50 yritystä riippuen rahoituksen kysynnästä, sijoituskelpoisuudesta ja rahoituksen ja ohjelman lopullisesta koosta.

Venture Bridge -rahoitus kohdistetaan kansainvälistä kasvua hakeville teknologiayrityksille, jotka hakevat lähitulevaisuudessa seuraavaa, suurempaa sijoituskierrosta. Siltarahoitus mahdollistaa koronatilanteen takia kasvuyrityksille enemmän aikaa ja resursseja hakea suurempia rahoituskierroksia. Sijoitukset tehdään yhdessä ja samoin ehdoin ammattimaisten venture capital -sijoittajien kanssa, ja ne toteutetaan vaihtovelkakirjalainana. Kesäkuussa 2020 käynnistetystä Venture Bridge -ohjelmasta tehtiin sijoituspäätöksiä joulukuun loppuun mennessä 15 yritykseen yhteensä 14 milj. eurolla.

2.5 Työmarkkinajärjestöjen työllisyyspaketti 18.3.2020

Työmarkkinajärjestöjen 18.3.2020 sopima työllisyyspaketti on helpottanut työvoiman sopeuttamista COVID-19 -pandemiatilanteeseen. Sopimuksen pohjalta tehdyillä lakimuutoksilla nopeutettiin työntekijöiden lomauttamista lyhentämällä lomautusten yhteydessä sovellettavaa yhteistoimintalain neuvotteluaikaa samoin 5 päivään, mikä pienensi yritysten työvoimakustannuksia lomauttamisen toteuttamiseen kuluvalta ajalta. Muutosten myötä yhteistoimintalain soveltamispiiriin kuuluvassa yrityksessä lomauttamiseen kuluva aika oli vähintään 15 päivää, joka koostui neuvotteluesityksestä, yhteistoimintaneuvottelusta, ja lomautusilmoitusajasta, kunkin jakson kesto 5 päivää. Tältä 15 päivän ajanjaksolta työnantajalla oli palkanmaksuvelvollisuus. Samassa yhteydessä sallittiin määräaikaisten työntekijöiden lomauttaminen vastaavilla perusteilla kuin toistaiseksi voimassa olevien työntekijöiden lomauttaminen. Väliaikaisten lakien voimassaolo päättyi vuoden 2020 lopussa.

2.6 Työeläkemaksujen väliaikainen alentaminen

Edeltävässä jaksossa 2.5 käsitellyn työmarkkinajärjestösopimuksen nojalla työnantajan työeläkemaksuja alennettiin väliaikaisesti 2,6 prosenttiyksiköllä vuonna 2020. Muutos päättyi vuoden 2020 lopussa.

2.7 Laki konkurssilain 2 luvun 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Lainmuutos tiukensi väliaikaisesti edellytyksiä velallisen asettamiselle konkurssiin velkojan hakemuksesta. Muutos edesauttoi osaltaan yritysten mahdollisuutta selvitä COVID-19 -pandemian aiheuttamasta tilanteesta. Velallista ei oletettu maksukyvyttömäksi sillä perusteella, että tämä ei ole viikon kuluessa velkojan maksukehotuksesta maksanut velkojan selvää ja eräännyntä saatavaa. Konkurssiin asettaminen estyi silloin, kun yrityksen vaikeudet selvitä velvoitteistaan olivat tuoreita ja johtuivat siten oletettavasti COVID-19 -pandemiasta. Niin ikään konkurssiuhkaisen maksukehotuksen käyttö perinnässä estyi näissä tilanteissa. Laki tuli voimaan 1.5.2020 ja oli voimassa 31.1.2021 asti. Heti tämän jälkeen 1.2.2021 tuli voimaan uusi väliaikainen laki, jonka mukaan konkurssiuhkaisen maksukehotuksen laiminlyönti muodostaa maksukyvyttömyysolettaman vasta, jos velallinen ei ole 30 päivä kuluessa maksukehotuksen tiedoksiannosta maksanut velkojan selvää ja eräännyntä saatavaa. Normaalioloissa oletama muodostuu viikon jälkeen. Väliaikainen laki on voimassa 30.9.2021 saakka.

2.8 Laki ulosottokaaren väliaikaisesta muuttamisesta

Lain muutoksella korvattiin väliaikaisesti ulosottokaaren (705/2007) säännökset, joissa säännellään ulosottomenettelyn keventämistä, rajoittamista tai täytäntöönpanon lykkäämistä koskevista edellytyksistä, jotta COVID-19 -pandemiasta aiheutuvat taloudelliset vaikeudet voidaan

ottaa paremmin huomioon ulosottomenettelyssä. Ulosoton joutuisuusvaatimusta muutettiin niin, että muiden säännösten nojalla myönnettävät keventämiset ja rajoittamiset sekä mahdolliset täytäntöönpanon lykkäämiset otetaan joutuisuussäännöksessä huomioon. COVID-19 -pandemian aikana väliaikainen kyvyttömyys vastata velvoitteista ei saisi johtaa myöskään välittömästi maksuhäiriömerkintään. Laki madaltaa ulosottokaaren helpotusten ja rajoitusten soveltamisen kynnyksiä. Ulosottomiehellä säilyy tapauskohtainen harkinta muuttaa tai rajata tämän lain perusteella annettuja lisäaikoja ja helpotuksia, jos olosuhteet sitä edellyttävät. Väliaikainen laki tuli voimaan 1.5.2020 ja oli voimassa 31.10.2020 asti, jonka jälkeen säännösten voimassaoloa jatkettiin uudella väliaikaisella lailla 30.4.2021 saakka. Oikeusministeriössä valmistellaan parhaillaan säännösten voimassaolon jatkamista vuoden 2021 loppuun saakka.

2.9 Ravitsemisalalan erityistuki

Ravitsemisliiketoimintaa rajoitettiin voimakkaasti 4.4.2020–31.5.2020 välisen ajan majoitus- ja ravitsemisliikkeistä annetun lain väliaikaisella muutoksella (153/2020). Lain hyväksymisen yhteydessä eduskunta edellytti rajoitusten kohtuullista hyvittämistä ja rajoitusvelvoitteen vaikutusten lieventämistä muutoin. Ravitsemisyriyten uudelleentyöllistämisen tukemista ja toiminnan rajoitusten hyvittämisestä annetun lain (403/2020) perusteella yrityksille on maksettu 17.2.2021 mennessä noin 132 miljoonaa euroa. Rajoitusten hyvitystä suoritettiin noin 6 300 yrityksille joukkomaksatuksena yhteensä noin 73,3 miljoonaa euroa. Yritysten, jotka eivät kuuluneet joukkomaksatuksen piiriin, oli mahdollista hakea hyvitystä elokuun 2020 loppuun mennessä. Lisäksi yritykset ovat voineet hakea uudelleentyöllistämisen tukea, jonka hakuaika päättyi lokakuun 2020 lopussa. Hakemukseen perustuvaa hyvitystä on 17.2.2021 mennessä maksettu 25,2 miljoonaa euroa ja uudelleentyöllistämisen tukea 33,2 miljoonaa euroa. Vuoden 2021 alusta voimaan tulleella lakimuutoksella yksinkertaistettiin hyvitystä saaneiden pienyritysten tilinpäätösvaatimuksia.

2.10 Yksinyrittäjien tuki

Kunnat myönsivät yksinyrittäjille 2 000 euron avustuksen COVID-19 -pandemian aiheuttamasta tilanteesta selviämiseen. Tuen hakuaika oli 9.4.2020–30.9.2020. Kaikki Suomen 310 kuntaa (ml. Ahvenanmaa) myönsivät tukea. Työ- ja elinkeinoministeriö korvasi myönnettyt yksinyrittäjätuet kunnille. Yksinyrittäjä pystyi käyttämään 2 000 euron kerta-avustusta laskennallisiin, yritystoiminnasta aiheutuneisiin kustannuksiin, kuten yritystoimintaa varten hankittujen tilojen ja laitteiden kustannuksiin sekä kirjanpito- ja muihin toimistomenoihin. Edellytyksenä oli, että yksinyrittäjän taloudellinen tilanne ja liikevaihto ovat heikentyneet koronavirusepidemian vuoksi 16.3.2020 jälkeen (myyntituotot/saatavat laskeneet vähintään 30 prosenttia) ja että yksinyrittäjällä katsottiin olevan edellytykset kannattavaan liiketoimintaan. Yrittäjä pystyi hakemaan rinnakkain laajennettua työttömyystukea. Tuki oli vähämerkityksistä de minimis -asetuksen (Euroopan komission asetus 1407/2013) mukaista valtiontukea.

Tukea myönnettiin noin 94,3 miljoonan euron edestä yli 47 000 yksinyrittäjälle, mikä on 37,8 prosenttia 250 milj. euron varatusta tukikokonaisuudesta (luvut laskettu 310 kunnan toteutuneisiin lukuihin, edustavat 99,9 prosenttia käytettävissä olleesta avustuksesta). Tukea riitti kaikille myöntökriteerit täyttävälle yksinyrittäjille. Helmikuussa 2021 kunnat raportoivat myöntämänsä yksinyrittäjien tuet, hylätyt hakemukset sekä tietoja tuen toteuttamisesta. Tukea yksinyrittäjille on nähty tarpeelliseksi jatkaa ja tuen valmistelu on yhdistetty osaksi kustannustuki III:n valmistelua.

2.11 Nykytilan arviointi

Edelleen toukokuussa 2021 voidaan todeta, että COVID-19 -pandemian ja sen aiheuttamien taloudellisten vaikeuksien pitkittyessä, on yhä tarvetta kustannustuen kaltaiselle yleiselle ja määräaikaiselle tuelle, joka kohdistuu yritysten vaikeasti sopeutettavien kulujen korvaamiseen. Tukimuoto toimii osana yhteiskunnan muita toimenpiteitä, mutta mikään muista tukimuodoista ei mahdollista vastaavaa tuen kohdistumista eniten COVID-19 -pandemiasta kärsiville toimialoille ja yrityksille.

COVID-19 -pandemian aiheuttaman kriisin pitkittyessä on todettu, että edellä mainitut tuet eivät riittävällä tavalla kohdistu kaikkein eniten koronasta kärsiviin yrityksiin ja sitä kautta myös koronasta kärsiville toimialoille. Business Finlandin ja ELY-keskusten koronatukien ongelmaksi havaittiin, ettei tukia voida riittävässä laajuudessa kohdentaa yritysten kiinteisiin kustannuksiin, koska tuet ovat luonteeltaan kehittämistukia ja kohdistuvat ensisijaisesti kehittämiskustannuksiin. Vaikka talouden kehityksestä on saatu eräitä positiivisia signaaleja (työttömiä työnhakijoita huhtikuussa 114 600 vähemmän kuin vuosi aiemmin (TEM tiedote 25.5.2021), konkurssien määrän alhainen taso) on kriisi vaikuttanut eri toimialoihin siinä määrin eri tavoin, että kustannustuen jatko on vielä perusteltua.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on yritysten toiminnan jatkuvuuden tukeminen COVID-19 -pandemian aikaansaamassa vaikeassa tilanteessa sekä konkurssiin ajautuvien yritysten määrän vähentäminen järjestämällä yrityksille lisäaikaa toiminnan ja kustannusten sopeuttamiseen COVID-19 -pandemian aiheuttaman kriisin pitkittyttyä ja tartunta-aaltojen palattua. Tuen tarkoituksena on edistää Suomessa toimivien yritysten ja talouden nopeampaa elpymistä COVID-19 -pandemian aiheuttaman kriisin päätyttyä turvaamalla yritystoiminnan jatkuvuutta, ylläpitämällä taloudellista tuotantokapasiteettia ja edistämällä työllisyystilanteen parempia näkymiä erityisesti kriisin päätyttyä. Samalla tuetaan muun muassa myös työllisyyttä. Esityksen avulla parannettaisiin yritysten mahdollisuuksia selviytyä yhä jatkuvasta kriisistä. Mahdollistamalla entistä paremmin tukea pienille yrityksille, parannettaisiin myös itsensä työllistävien yksinyrittäjien ja pienempien yritysten selviytymistä kriisin yli ja nopeutettaisiin yritysten elpymistä.

Esityksen tavoitteena on turvata yritysten maksuvalmiutta ja yritystoiminnan jatkuvuutta. Tuen on tarkoitus kohdistua COVID-19 -pandemiasta eniten kärsineisiin toimialoihin ja yrityksiin. Esityksen tavoitteena on tehdä kustannustukea koskevaan lakiin eräitä muutoksia, jotka ovat osoittautuneet tarpeellisiksi toimintamallin tarkennuttua ja kahden hakukierroksen päätyttyä. Tuen kohdentamisessa ja tukihakemusten käsittelyssä on otettu erityisesti huomioon tuen edellisissä vaiheissa saatu palaute sekä toimijoiden kokemukset tuen toimivuudesta ja kohdentumisesta sääntelyssä määriteltyjen tavoitteiden mukaisesti.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä käytettävä kaava kustannustuen määrän laskemiseksi on sama kuin kustannustukilaissa vahvistettu. Kaavan määräytymisperusteita on muutettu vastaamaan uutta tukiaikaa ja vertailukautta. Tämän lisäksi lakia täydennetään säädöksillä suurten ja keskisuurten yritysten sulkemiskorvauksella sekä kiinteiden kattamattomien kustannusten korvauksesta.

Kustannustukea voisivat edelleen hakea kaikki yritykset. Yritykset, joiden päätoimiala kuuluisi tukikauden ensimmäisenä päivänä toimialalle, jonka tukikauden liikevaihto vertailukauden liikevaihtoon verrattuna on vähintään 10 prosenttia pienempi, täyttäisivät kustannustuen myöntämisen ensimmäisen yleisen edellytyksen. Vertailussa käytettäisiin toimialan yritysten liikevaihdon muutoksen mediaania 1 maaliskuuta 2019 ja 30 toukokuuta 2019 välisenä aikana. Toimialat nimettäisiin kustannustukilaissa säädetyin perustein valtioneuvoston asetuksessa, kuten edellisillä hakukierroksilla. Mikäli yrityksen toimialaa ei ole mainittu valtioneuvoston asetuksessa, yritykselle voitaisiin tästä huolimatta myöntää kustannustukea, jos yrityksen liikevaihto on laskenut COVID-19 -pandemiaan liittyvistä syistä ja muut tuen myöntämisen edellytykset täyttyvät.

Kustannustuen edellytyksenä säilyisi edelleen, että tukea hakevan yrityksen tukikauden kuukausikohtainen keskimääräinen liikevaihto oli 30 prosenttia pienempi kuin vertailukauden keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto.

Kustannustuen laskennassa käytettäisiin kolmannen vaiheen tavoin laajemmin määriteltyjä, joustamattomia liiketoiminnan kuluja ja menetyksiä (tukikauden muut kulut), jotka yritys ilmoittaa hakemuksessaan. Lisäksi huomioitaisiin tukikauden palkkakulut, jotka sisältäisivät myös työnantajan sivukulut prosenttimääräisen kertoimen mukaan laskettuna.

Laissa määritellyllä kaavalla lasketun tuen jäädessä alle 2 000 euron yritys saisi 2 000 euron kustannustuen, edellyttäen että yrityksellä on tukikaudella kuluja vähintään 2 000 euroa ja että muut tuen edellytykset täyttyvät. Tavoitteena on entistä paremmin kohdentaa tukea pienille yrityksille, mukaan lukien yksinyrittäjät.

Tavoitteena on, että tuki kohdistuu eniten COVID-19 -pandemian vuoksi liikevaihdon laskusta kärsineille yrityksille ja sellaisiin kuluihin, jotka eivät josta liikevaihdon laskun mukana. Kustannustuessa huomioitavat keskimääräiset kuukausikohtaiset kulut rajoitetaan korkeintaan normaalikauden keskimääräiseen kuukausikohtaiseen liikevaihtoon. Kustannustuki kattaisi näistä kuluista enintään 70 prosenttia, lukuun ottamatta pieniä 2 000 euron tukia, jotka voivat kattaa 100 prosenttia tukikauden kustannuksista.

Suurten ja keskisuurten yritysten sulkemiskorvaus täydentää lain 280/2021 sääntelyä pienten yritysten sulkemiskorvauksesta. Mikäli lain tai viranomaisen määräyksestä yrityksen toimitilat ovat olleet suljettuina 9.3.-18.4.2021 välisenä aikana, yrityksellä on oikeus korvaukseen. Katamattomien kiinteiden kustannusten korvaus vastaa periaatteiltaan kustannustukea, mutta täydentää kustannustukilakia avaten mahdollisuuden suurempiin korvausmääriin, korvausten tukikatol ollessa 10 miljoonaa euroa.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Vaikutukset yrityksille ja työllisyydelle

COVID-19 -pandemian leviämisen hidastamiseksi ja tartuntojen estämiseksi yhteiskunnassa tehdyt rajoitustoimet aiheuttavat suoraan ja välillisesti yrityksille negatiivisia taloudellisia vaikutuksia. On perusteltua, että näitä vaikutuksia pyritään lieventämään julkisista varoista annettavilla yritystuilla.

Kustannustuen kohdentumista niihin yrityksiin, jotka ovat kärsineet eniten COVID-19 -pandemiasta, pyrittiin parantamaan perustuen ensimmäisen ja toisen vaiheen kokemuksiin ja tietoaistoon. Kolmannella kaudella vahvistetut tuen peruseriaatteet säilyisivät ennallaan.

Kustannustukeen ehdotetaan varattavaksi 200 miljoonaa euroa. Kustannustuen ensimmäisessä vaiheessa tukea myönnettiin 3 472 yritykselle yhteensä noin 123 miljoonaa euroa, toisessa vaiheessa 18 416 yritykselle yli 183 miljoonaa euroa. Kolmannessa vaiheessa tukea oli 19.5.2021 mennessä myönnetty 72 miljoonaa euroa 5 704:lle yritykselle. Tuki parantaa yritysten kannattavuutta tukisumman verran. Suora tuki voi myös parantaa yritysten luotonsaannin edellytyksiä. Tuki saattaa vähentää kannattavien yritysten poistumia. Vaikutusta kuitenkin pienentää se että, kannattavilla yrityksillä on myös muita mahdollisia rahoituslähteitä. Tuen työllisyysvaikutukset ovat seurausta yritysten poistumien vähenemisestä. Työllisyysvaikutukset voivat jäädä tuen kustannukseen nähden vähäisiksi. Tuesta noin 70 prosenttia arvioidaan kohdistuvan yrityksiin, joiden liikevaihto on pienentynyt COVID-19 -pandemian seurauksena ja loput 30 prosenttia yrityksiin, joiden liikevaihto on laskenut muiden syiden seurauksena.

4.2.2 Vaikutukset valtiontaloudelle

Kustannustuen neljännen hakukauden arvioitu kustannusvaikutus on 200 miljoonaa euroa. Kustannusta on pyritty arvioimaan pohjautuen kustannustuen toisella kierroksella tukeen oikeutettujen ja tukea hakeneiden yritysten määrään ja viimeisiin saatavilla oleviin arvonlisäverotietoihin. Lopullinen tukisumma voi poiketa tästä arviosta hyvin merkittävästi. Arviossa on pyritty huomioimaan se, että kaikki yritykset eivät hae tukea, vaikka olisivat siihen oikeutettuja. Vuoden 2021 kolmanteen lisätalousarvioesitykseen ehdotetaan momentille 32.40.43 (Yritysten kustannustuki) 200 miljoonan euron määrärahalisäystä, josta noin 169 miljoonaa euroa katetaan uudelleenbudjetoimalla vuoden 2020 talousarviossa momentilla 32.30.30 (Valtionavustus kunnille yksinyrittäjien tukemiseen) käyttämättä jäänyt määräraha.

Keskisuurille ja suurille yrityksille toimitilojen sulkemisesta maksettavien korvausten suuruudeksi arvioidaan 23 miljoonaa euroa. Arvio on tehty pohjautuen tietoihin yrityksistä, joiden päätoimiala on ravitsemistoiminnan, urheilutoiminnan sekä hovi- ja virkistyspalveluiden, kylpylaitosten, saunojen ym. palveluiden toimialoilla. Lopullinen tukisumma voi poiketa tästä arviosta mm. niiden yritysten osalta, joiden päätoimiala on muu kuin edellä mainittu, mutta joilla on toimintaa sulun piirissä. Menoarvio on jo huomioitu vuoden 2021 ensimmäisessä ja toisessa lisätalousarvioesityksessä momentille 32.40.43 (Yritysten kustannustuki) ehdotetussa määrärahasssa.

4.2.3 Vaikutukset viranomaisille

Valtiokonttorille ei ehdoteta neljännen hakukierroksen toimeenpanoon tässä vaiheessa lisämäärärahaa. Virastolle aiemmissa vaiheissa kustannustuen toimeenpanoon myönnettyjen määrärahojen riittävyttä voidaan tarvittaessa tarkastella myöhemmässä vaiheessa.

5 Lausuntopalaute

Esityksestä on järjestetty julkinen lausuntokierros lausuntopalvelu.fi -sivustolla (18.5.-21.5.2021), johon saatiin kaikkiaan 29 lausuntoa.

Lausuntojen yleislinja on positiivinen eli kustannustuen neljännessä vaiheesta säätäminen samoin kuin keskisuurten ja suurten yritysten sulkemiskorvauksesta säätäminen saa laajaa kannatusta. Eräisiin yksityiskohtiin kiinnitetään huomiota: vaikka tuen katto nostetaan 10 miljoonaan euroon keskisuurten ja suurten yritysten osalta, maksimista toivotaan yritys- ja tukikohtaista. Lisäksi toivotaan yritys- ja tukikohtaista tarkastelua konsernikohtaisen sijaan. Verohallinto toteaa, että se ei voi luovuttaa konsernitasoisia tietoja.

Tuen 30 prosentin omavastuuta toivotaan alemmas, 20–25 prosenttiin, samoin liikevaihdon putoamiseen liittyvää rajaa esitetään muutettavaksi useissa lausunnoissa 30 prosentista 20 prosenttiin. Useissa lausunnoissa vaaditaan myös palkkakustannusten hyvittämistä täysimääräisinä, samoin kuin sellaisten esim. tapahtuma-alan yritysten ottamista sulkemiskorvauksen piiriin, joilla ei ole kiinteitä toimitiloja. Erityisesti Soste ry:n lausunnoissa paneuduttiin eräisiin lakiehdotuksen lakitekniisiin yksityiskohtiin. Valtiokonttorin lausunnossa puolestaan korostettiin lainsäädännöllisen selkeyden ja tukiohjelman hallinnollisen sujuvuuden keskinäistä yhteyttä. Eräissä lausunnoissa nostettiin lisäksi esille taseeseen liittyvien arvonalennusten käsittely.

Lausunnoissa esitetään myös eräitä yleispoliittisia kannanottoja, mm. tartuntatautilain kehittämistä siten, että jatkossa mahdolliset liiketoimintaan kohdistuvat kiellot ja rajoitukset käsiteltäisiin tunnistuen elinkeinonharjoittajia koskeva kompensaaion tarve. Samoin esitetään kustannustuelle jatkoa käsillä olevan neljännen kierroksen jälkeenkin. Musiikkialalle toivotaan myös erityistä toimenpidepakettia. Nämä kysymykset kuitenkin edellyttävät poliittisia linjauksia eivätkä suoranaisesti liity käsittelyssä olevaan hallituksen esitykseen. Tukipolitiikan yleistä linjaa pidetään niukahkona vertailussa EU-keskiarvoon tai pohjoismaisiin kilpailijamaihin.

Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen ETLA:n lausunto poikkeaa lausuntojen valtavirrasta sikäli, että siinä esitetään myös kustannustuen jatkon kannalta kysymyksiä ja epäilyksiäkin. ETLA pitää jatkokierroksen tarvetta kyseenalaisena, sillä konkurssien määrä on vähentynyt ja on nyt alemmalla tasolla kuin vuosina 2017–2019, toisin sanoen ennen pandemiakriisiä. Koska kustannustuki valmisteltiin alun perin nimenomaan torjumaan konkurssiaaltoa, tämä tavoite näyttää saavutetulta ja tuen jatko kyseenalaiselta. ETLA katsoo, että kustannustukea ei tulisi myöntää jo ennen koronaa vaikeuksissa olleille yrityksille. ETLA toivoo selkeää signaalia sen puolesta, että tuki jatkuu kriisin ajan, mutta ei kauempaa. Muuten riskinä on kielteinen vaikutus markkinoiden toimintaan. Sulkemiskorvauksen ja kustannustuen päällekkäisyys tulisi estää selkeämmillä määräyksillä.

Kokoavasti voidaan todeta, että EU:n valtiontukipuitteista johtuu eräitä rajoituksia kansalliseen lainsäädäntöön, joista erityisesti 30 prosentin liikevaihdon putoaminen kriteerinä sekä konsernikohtainen tarkastelu ovat keskeisimmät lausuntopalautteen näkökulmasta. Nämä ovat 10 miljoonan euron tukiohjelman reunaehtoja, joista ei voi kansallisesti päättää toisin ilman riskiä, että komissio ei hyväksy ohjelmaa. Pandemia-ajan yritystukia koskevat helpotukset EU:n valtiontukilainsäädännössä ovat voimassa vuoden loppuun, jonka jälkeen, ellei uusia linjauksia tule, yritykset ovat siirtymässä niin sanottuun uuteen normaaliin, mikä tarkoittaa myös yritysten toiminnan sopeutumista vallitsevaan tilanteeseen. Pienenä EU:n jäsenvaltiona Suomi on suhtautunut varovasti valtiontukien laajentamiseen omien resurssiensa rajallisuuden takia.

6 Säännöskohtaiset perustelut

1 § Soveltamisala. Pykälän *ensimmäiseen momenttiin* täydennettäisiin viittaus Euroopan komission hyväksymään tukiohjelmaan, joka mahdollistaisi sulkemiskorvauksen myöntämisen suurille ja keskisuurille yrityksille sekä kustannustuen myöntämisen yrityksille, joiden alkuperäisen tukiohjelman mukainen 1,8 miljoonan euron tukikiintiö on täynnä.

Toinen tukiohjelma perustuisi tilapäisten valtiontukipuitteiden 3.12 jaksoon. Tuen enimmäismäärä on 10 miljoonaa euroa. Edellytyksenä on, että yrityksen liikevaihto on laskenut vähintään 30 prosenttia verrattuna vastaavaan ajankohtaan vuonna 2019. Yritysten tuloslaskelmien mukaiset tappiot tukikelpoisuusjakson ajalta katsotaan kattamattomiksi kiinteiksi kustannuksiksi. Tukea voidaan myöntää kiinteisiin kustannuksiin, joita yritys ei saa katetuksi myyntikatteellaan (liikevaihto-muuttuvat kustannukset). Tuella voidaan korvata näistä kustannuksista enintään

70 prosenttia. Tuki perustuisi arvonlisäverotiedoista saataviin liikevaihtotietoihin ja yrityksen kirjanpitoon merkittyihin kustannuksiin, jotka ulkopuolinen tilintarkastaja vahvistaisi.

Puiteohjelman mukaisesti 10 000 000 euron ylärajaa laskettaessa otetaan huomioon kaikki yksittäisen yrityksen ja sen kanssa samaan konserniin kuuluvien yritysten saamat tuet, jotka on myönnetty edellä mainitun Euroopan komission päätöksen nojalla. Yrityksen kuulumista konserniin arvioidaan kirjanpitolain (1336/2017) mukaisesti.

Toiseen momenttiin lisättäisiin selvyuden vuoksi, ettei tukea EU-sääntelyn mukaisesti voida myöntää luotto- tai rahoituslaitoksille.

2 §. Kustannustuen myöntämisen yleiset edellytykset. Pykälässä säädetään määräaikaisen kustannustuen yleisistä perusteista. Pykälän *ensimmäiseen momenttiin* muutettaisiin tukikauden pituudeksi kolme kuukautta ajanjaksolla 1.3.2021–31.5.2021. Tukikauteen luettaisiin tukikauden ensimmäinen päivä (1.3.2021) sekä viimeinen päivä (31.5.2021).

3 §. Kustannustuen piiriin kuuluvat toimialat ja yritykset. Pykälän *1 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi niin, että toimialan liikevaihtoa tukikaudella verrataan tukikautta vastaavaan ajanjaksoon 1 maaliskuuta 2019 ja 31 toukokuuta 2019 välillä. Vertailukohta on valittu siten, että siitä ilmenee toimialan tilanne ennen COVID-19 -pandemiaa. Lakia täydentävässä erikseen annettavassa valtioneuvoston asetuksessa luetellaan ne toimialat, joiden tukikauden liikevaihto vertailukauden liikevaihtoon verrattuna on vähintään 10 prosenttia pienempi. Mikäli yrityksen verottajalle ilmoitettu päätoimiala ei ole kyseisessä toimialaluettelossa, yritys voi hakea kustannustukea osoittamalla hakemuksessaan ne erityisen painavat COVID-19 -pandemiaan liittyvät syyt, joiden vuoksi yrityksen tilanne poikkeaa toimialan yleisestä tilanteesta.

Momentissa tarkoitettulle toimialalle kuuluva yritys, joka on perustettu 1.1.2019 tai sen jälkeen ja jolla ei siten ole ollut liikevaihtoa, jonka perusteella voitaisiin määritellä liikevaihdon muutos normaali- ja pandemiakausten välillä, voisi saada kustannustukea 5 pykälän 3 momentin nojalla toimialan mediaaniliikevaihdon muutoksen perusteella. Harkinnanvarainen tuen myöntäminen 3 momentin nojalla ei kuitenkaan olisi mahdollista näille uusille yrityksille, koska yrityksen liikevaihdon muutosta ei voida osoittaa.

Toimialan liikevaihdon mediaanin vertailu kalenterivuonna samana ajankohtana mahdollistaa liikevaihdon vertailukelpoisuuden ja poistaa liiketoiminnan mahdollisen kausivaihtelun vaikutuksen liikevaihtoon. Toimialan liikevaihdon muutosta arvioitaisiin toimialojen yritysten liikevaihdon muutoksen mediaanilla kuten toisella ja kolmannella hakukaudellakin.

4 §. Kustannustuen määräytymisperusteet. Pykälän *1 ja 2 kohtaan* ehdotetaan tehtävän uudesta tukikaudesta johtuvat muutokset. Pykälän *3 kohtaan* lisätään viittaus yrittäjän eläkelain 113 pykälään, jossa säädetään yrittäjän eläkevakuutuksesta. Pykälän *4 kohdasta* poistettaisiin ”menetykset” jotta selkeytettäisiin tulkintaa esimerkiksi poistojen ja arvonalenemisten osalta. Pykälän *5 kohdassa* täsmennettäisiin viittaus Euroopan komission päätökseen SA 56995.

5 §. Kustannustuen määrä. Pykälän *1 momenttiin* tehtäisiin tukikauden pituudesta johtuva muutos.

Pykälän *3 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että 3 pykälän 1 momentissa tarkoitettulle toimialalle kuuluva yritys, joka on perustettu 1.1.2019 tai sen jälkeen ja jolla ei siten ole ollut liikevaihtoa, jonka perusteella voitaisiin määritellä liikevaihdon muutos normaali- ja pandemiakausten välillä, voisi saada kustannustukea toimialan mediaaniliikevaihdon muutoksen perusteella. Harkinnanvarainen tuen myöntäminen 3 pykälän 3 momentin nojalla ei kuitenkaan

olisi mahdollista näille uusille yrityksille, koska yrityksen liikevaihdon muutosta ei voida osoittaa.

Tukea myönnettäisiin edelleen vain, jos tällaisen yrityksen Verohallinnolle ilmoitettu päätoimiala kuuluu asetuksella määriteltyjen toimialojen piiriin. Uusi yritys voisi saada tukea tukikauden kuluihinsa kertoimella, joka perustuu toimialan liikevaihdon muutokseen ja tästä vähennettyyn lain mukaiseen 0,3 omavastuusuuteen. Kerroin olisi kuitenkin aina vähintään 0,1. Esimerkiksi kustannustuen toisella kierroksella matkailualaa edustavan toimialan liikevaihdon muutos oli 0,89. Jos yritys on perustettu tälle toimialalle, yrityksen tuki määritettäisiin kaavalla $0,59 \times (\text{tukikauden muut kulut} + \text{tukikauden palkkakulut})$.

Toimialamäärittelyn avulla voidaan määrittää toimialat, johon koronapandemia on selvästi vaikuttanut. Siten on perusteltua odottaa, että jos yritys on perustettu tällaiselle toimialalle lähellä pandemian alkua, yrityksellä olisi ollut erityisiä koronapandemiasta johtuvia haasteita saada toimintansa käyntiin. Toimialalla toimivalla yrityksellä olisi todennäköisemmin oma liikevaihto laskenut laissa edellytetyksi, kuin yrityksellä, joka toimii asetuksen ulkopuolelle jäävällä toimialalla.

Pykälän 5 momenttiin tehtäisiin lakitekniinen täsmennys. Tukien yhteensovittamiseksi säädettäisiin, että kustannustukea myönnettäessä vähennetään 5 a §:n, 5 b §:n tai 5 c §:n mukainen korvaus. Puiteohjelman mukaisesti 1 800 000 euron ylärajaa laskettaessa otettaisiin huomioon kaikki yksittäisen yrityksen ja sen kanssa samaan konserniin kuuluvien yritysten saamat tuet, jotka on myönnetty edellä mainitun Euroopan komission päätöksen nojalla.

5 c § Suurten ja keskisuurten yritysten toimitilojen sulkemisesta johtuva korvaus. Lakiin esitetään lisättäväksi uusi 5 c pykälä, jossa säädettäisiin keskisuurille ja suurille yrityksille toimitilojen sulkemisen johdosta suoritettavasta korvauksesta (ns. suurten yritysten sulkemiskorvaus). Korvaus perustuisi Euroopan komissiolle tilapäisten valtiontukipuitteiden 3.12 jakson nojalla ilmoitettuun tukiohjelmaan. Tukiohjelmassa voidaan korvata yritysten kattamattomia kiinteitä kustannuksia 10 miljoonan enimmäismäärään saakka. Tilapäisten puitteiden mukaan kattamattomat kiinteät kustannukset ovat yrityksille tukikelpoisuusjakson aikana aiheutuneita kiinteitä kustannuksia, joita ei kateta voitto-osuudella (tulot vähennettynä muuttuvilla kustannuksilla) samalla ajanjaksolla ja joita ei kateta muista lähteistä, kuten vakuutuksista, tai muista lähteistä saatavasta valtiontuesta. Tuen määrä saa suurille ja keskisuurille yrityksille olla enintään 70 prosenttia kattamattomista kiinteistä kustannuksista. Yritysten tuloslaskelmien mukaiset tappiot tukikelpoisuusjakson ajalta katsotaan kattamattomiksi kiinteiksi kustannuksiksi. Kertaluonteisia arvonalentumistappioita ei oteta huomioon tämän kohdan mukaisessa tappioiden laskennassa.

Pykälän ensimmäisen momentin mukaan suurelle tai keskisuurelle yritykselle, jonka toimitilat on tartuntatautilain (1227/2016) 58 g §:n tai majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain (308/2006) 3 a §:n nojalla pidetty suljettuina asiakkailta, maksetaan sulkemisajalta korvauksena 70 prosenttia sulkemisajan tappioista, jotka on määritelty siten, kuin kirjanpitolaki (1337/1997) tilinpäätökseltä edellyttää ja jotka ulkopuolinen tilintarkastaja on varmistanut. Jos yritys kuuluisi konserniin, tappiota tarkasteltaisiin konsernitasolla. Kertaluonteisia arvonalentumistappioita ei otettaisi huomioon tappioiden laskennassa. Sulkemisajan tappio voisi olla kuitenkin korkeintaan 4 §:n 3 ja 4 kohdan mukaisten kustannusten yhteissumma sulkemisen kohteena olevan liiketoiminnan sulkemisajalta. Tuen enimmäismäärä olisi 1,8 miljoona euroa kuten pienten yritysten sulkemiskorvauksessakin.

Pykälän toisen momentin mukaan, jos konserni on hakenut sulkemiskorvausta, se voisi hakea kustannustukea vain konsernina.

Pykälän *kolmannen momentin* mukaan tuen edellytyksenä olisi, että yrityksen liikevaihto on laskenut yli 30 prosenttia sen kalenterikuukauden tai niiden kuukausien aikana, joina yrityksen toimitiloja 1 momentin mukaisesti on pidetty suljettuina, verrattuna vastaavaan kalenterikuukauteen tai kalenterikuukausiin vuonna 2019. Jos yritys kuuluisi konserniin, liikevaihdon muutosta tarkasteltaisiin konsernitasona.

Neljännän momentin mukaan tukea myönnettäessä otettaisiin huomioon ettei 1 §:ssä mainitun Euroopan komission päätöksen SA.XXX mukainen tukien yrityskohtainen enimmäismäärä, 10 miljoonaa euroa, ylittyisi. Lisäksi tuesta vähennettäisiin tukikaudelle kohdistuvat vakuutuskorvaukset sekä muut samoihin kustannuksiin kohdistuvat valtiontuet. Jos yritys saisi tukipäätöksen jälkeen vakuutuskorvauksia tai muuta valtiontukea samoihin kustannuksiin, tuki pitäisi näiden vuoksi yli menevältä osalta palauttaa valtionavustuslain mukaisesti.

Viidennen momentin mukaan yrityksen olisi hakemuksessaan toimitettava ulkopuolisen tilintarkastajan tarkastusraportti tukikauden liikevaihdosta, voitto-osuudesta ja 4 §:n 3 ja 4 kohdan mukaisista kuluista, vertailukauden liikevaihdosta ja saaduista vakuutuskorvauksista ja samoihin kustannuksiin kohdistuvasta muusta valtiontuesta. Tilintarkastajan tarkastusraportissa olisi lisäksi todettava sulkemisen kohteena olevan liiketoiminnan osuus yrityksen liikevaihdosta. Tarkastusraportti laaditaan eri toimeksiannosta suoriteperusteisesti Valtiokonttorin tarkemalla oheistuksella. Hakuaika päättyy 13.8.2021.

Kuudennen momentin mukaan 5 c §:n mukaiseen sulkemiskorvaukseen ei sovellettaisi lain 2—5 §:ää, 4 §:n 3 ja 4 kohtaa lukuun ottamatta ja 7 §:ää.

5 d § Tuki kattamattomiin kiinteisiin kustannuksiin. Lakiin esitetään lisättäväksi uusi 5 d pykälä, jossa säädettäisiin mahdollisuudesta myöntää kustannustukea myös Euroopan komissiolle tilapäisten valtiontukipuitteiden 3.12 jakson nojalla ilmoitetun tukiohjelman nojalla. Yritys voisi hakea tukea, jos yrityksen 1,8 miljoonan tukikiintiö olisi täynnä tai täyttymässä, mutta yritykselle olisi edelleen perusteltua myöntää kustannustukea. Tukiohjelmassa voidaan korvata yritysten kattamattomia kiinteitä kustannuksia 10 miljoonan enimmäismäärään saakka. Tilapäisten puitteiden mukaan kattamattomat kiinteät kustannukset ovat yrityksille tukikelpoisuusjakson aikana aiheutuneita kiinteitä kustannuksia, joita ei kateta voitto-osuudella (tulot vähennettynä muuttuvilla kustannuksilla) samalla ajanjaksolla ja joita ei kateta muista lähteistä, kuten vakuutuksista, tai muista lähteistä saatavasta valtiontuesta.

Pykälän *ensimmäisen momentin* mukaan yritys voisi hakea tukea 1 maaliskuuta ja 31 toukokuuta 2021 välisenä aikana syntyneisiin kattamattomiin kiinteisiin kustannuksiin komission päätöksen SA.XXX mukaisen tukiohjelman nojalla, jolloin tuki laskettaisiin tuki-intensiteetin mukaisena osuutena yrityksen tukikauden tappiosta, jotka on määritelty siten, kuin kirjanpitolaki (1337/1997) tilinpäätökseltä edellyttää ja jotka ulkopuolinen tilintarkastaja on varmistanut. Jos yritys kuuluisi konserniin, hakijana olisi konserni. Tappiota tarkasteltaisiin konsernitasona. Kertaluonteisia arvonalentumistappioita ei otettaisi huomioon tappioiden laskennassa. Tukikauden tappio voisi kuitenkin olla korkeintaan 4 §:n 3 ja 4 kohdan mukaisten kustannusten yhteisumma.

Toisen momentin mukaan tuki-intensiteetti perustuisi yrityksen liikevaihdon muutokseen tukikauden ja vertailukauden välillä vähennettynä 30 prosentin omavastuuosuudella. Tuen enimmäismäärä olisi 70 prosenttia yrityksen tukikauden tappiosta ja tukeen sovellettaisiin 5 §:n 1 momentin tapaan yhden miljoonan päätökskohtaista enimmäismäärää. Tuen edellytyksenä olisi, että yrityksen liikevaihto on laskenut yli 30 prosenttia 1 maaliskuuta ja 31 toukokuuta 2021 välisenä aikana verrattuna 1 maaliskuuta ja 31 toukokuuta 2019 väliseen aikaan yrityksen Ve-

rohallinnolle toimittamien kuukausittaisten arvonlisäveroilmoitusten mukaisesti. Jos yritys kuuluu konserniin, liikevaihdon muutosta tarkasteltaisiin konsernitasolla. Liikevaihdon laskussa ei oteta huomioon yritysjärjestelyjä kuten yrityskauppoja tai fuusioita.

Pykälän *kolmannen momentin* mukaan tuki-intensiteetti laskettaisiin seuraavasti: [(yrityksen liikevaihto 1 maaliskuuta ja 31 toukokuuta 2019 – yrityksen liikevaihto 1 maaliskuuta ja 31 toukokuuta 2021) : yrityksen liikevaihto 1 maaliskuuta ja 31 toukokuuta 2019] – 0,3. Tukien intensiteetin enimmäismäärä olisi 70 prosenttia, tuen määrä enintään 1 000 000 euroa. Tuesta vähennettäisiin tukikaudelle kohdistuvat vakuutuskorvaukset ja muut samoihin kustannuksiin saadut valtiontuet. Tukea myönnettäessä otettaisiin huomioon, ettei Euroopan komission päätöksen SA.XXX mukainen tukien konsernikohtainen enimmäismäärä, 10 miljoonaa euroa, ylity.

*Neljänn*en momentin mukaan yrityksen on toimitettava Valtiokonttorille ulkopuolisen tilintarkastajan tarkastusraportti tukikauden liikevaihdosta, vertailukauden liikevaihdosta, tukikauden tappiosta, saaduista vakuutuskorvauksista ja samoihin kustannuksiin kohdistuvasta muusta valtiontuesta. Jos yritys saisi tukipäätöksen jälkeen vakuutuskorvauksia tai muuta valtiontukea samoihin kustannuksiin, tuki pitäisi näiden vuoksi yli menevältä osalta periä takaisin valtionavustuslain mukaisesti. Tarkastusraportti laaditaan eri toimeksiannosta suoriteperusteisesti Valtiokonttorin tarkemmalla oheistuksella.

Viidennen momentin mukaan tukeen ei sovellettaisi 4 ja 5 pykälää, 4 §:n 3 ja 4 kohtaa lukuun ottamatta, eikä 7 §:n 2 momenttia.

7 §. Kustannustuen hakeminen. Pykälän *1 momenttiin* muutettaisiin hakukauden viimeiseksi päiväksi syyskuun 30 päivä 2021. Täydennetty *2 momentin 2 kohtaan* kaksi tukiohjelmaa (SA.96995 ja SA.XXX).

7 Lakia alemman asteinen sääntely

Esityksen mukaan valtioneuvosto tulisi antamaan lain 3 §:n 2 momentissa säädetyn asetuksen-antovaltuuden nojalla asetuksen, jossa säädettäisiin laissa tarkoitetuista toimialoista.

8 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella.

9 Suhde muihin esityksiin

9.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2021 kolmanteen lisätalousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

10 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Lain soveltamisala – yhdenvertaisuus

Ehdotetut muutokset koskevat periaatteessa kaikkia yrityksiä ja sitä kautta myös sellaisia yrityksiä, joiden yhteys luonnollisen henkilön oikeusasemaan on välitön, minkä vuoksi lakiehdotukseen otetun tuen piirin kuluja toimialoja ja tukeen oikeutettuja yrityksiä koskevat rajaavat säännökset ovat merkityksellisiä perustuslain 6 §:n kannalta.

HE 97/2021 vp

Perustuslakivaliokunnan käytännössä perusoikeuksien rajoittaminen tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä on katsottu mahdolliseksi, jos rajoittamiselle on hyväksyttävät perusteet ja rajoitukset ovat välttämättömiä ja oikeasuhtaisia, lailla säädettyjä ja tarkkarajaisia (esim. PeVL 3/2013 vp, s.3, PeVL 38/2013 vp, s. 4-5, PeVL 16/2013 vp, s. 2/I, PeVL 8/2013 vp, s. 3/I)

Kustannustuki on tarkoitettu yrityksille, joiden liikevaihto on pudonnut merkittävästi COVID-19 -pandemian vuoksi ja joilla on siitä johtuvia vaikeasti sopeutettavia tukikauteen kohdistuvia palkka- ja muita kuluja. Hallituksen linjauksen mukaan tuen tarve ja määrä arvioidaan epidemian ja sen torjumisen aiheuttaman liikevaihdon äkillisen menetyksen perusteella. Kustannustukilakia esitetään täydennettäväksi kahdella uudella tukimuodolla, suurten ja keskisuurten yritysten sulkemiskorvauksella (5 c §) sekä kattamattomien kiinteiden kustannusten tuella (5 d §).

Kustannustuki

Kustannustukea voisivat hakea kaikki yritykset. Myös liiketoimintaa harjoittavat säätiöt ja yhdistykset olisivat tuen piirissä. Yritykset, joiden päätoimiala kuuluisi tukikauden ensimmäisenä päivänä toimialalle, jonka tukikauden liikevaihto vertailukauden liikevaihtoon verrattuna on vähintään 10 prosenttia pienempi, täyttäisivät kustannustuen myöntämisen ensimmäisen yleisen edellytyksen. Vertailussa käytettäisiin toimialan yritysten liikevaihdon muutoksen mediaania, ja vertailukaudella tarkoitettaisiin tukikautta vastaavaa ajanjaksoa 2019–20. Toimialoista laadittaisiin luettelo valtioneuvoston asetukseen, kuten edellisillä hakukierroksilla.

Mikäli yrityksen toimialaa ei ole mainittu valtioneuvoston asetuksessa, yritykselle voitaisiin tästä huolimatta myöntää kustannustukea, jos yritys yrityksen liikevaihto on laskenut COVID-19 -pandemian vuoksi ja muut tuen myöntämisen edellytykset täyttyvät.

Kustannustukea voi hakea, vaikka yritys olisi jo saanut muita suoria COVID-19 -pandemian seurauksia lieventämään tarkoitettuja tukia. Kustannustuen enimmäismääränä olisi 1 000 000 euroa yritystä kohden, ottaen kuitenkin Euroopan komission päätöksessä mainitun samaan puiteohjelmaan liittyvien tukien yrityskohtaisen ylärajan.

Esityksessä ehdotetaan, että alle 2 000 euron jäävät tuet myönnettäisiin 2 000 euron tukina, jos yrityksillä on yli 2 000 euron edestä hyväksyttäviä kuluja tukikaudella ja yritys täyttää muut tuen edellytykset. Tämä on perusteltua, koska aiemmillä kustannustukikierroksilla on havaittu, että pienempien yritysten hakemuksista hylätään lähes 80 prosenttia eikä tuen laskentamalli siten riittävällä tavalla sovellu pienempiin yrityksiin. Tuen tarve on pienempien yritysten ja erityisesti yksinyrittäjien osalta kuitenkin sama kuin isommilla yrityksillä.

Yrityksen määritelmään, ja kustannustuen piiriin kuuluisivat myös liiketoimintaa harjoittavat säätiöt ja yhdistykset. Kustannustukea eivät voi saada yritykset, jotka, pieniä yrityksiä lukuun ottamatta, ovat olleet EU:n valtion-tukisääntelyn tarkoittamissa taloudellisissa vaikeuksissa 31.12.2019, jotka ovat laiminlyöneet verovelvoitteensa tai jotka ovat konkurssissa.

Kustannustukea on voitu hakemuksesta myöntää myös Ahvenanmaalla toimiville yrityksille. Elinkeinotoiminta ja siihen liittyvät tuet kuuluvat Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 22 kohdan nojalla maakunnan lainsäädäntövaltaan. COVID-19 -pandemian vaikutukset yritystoimintaan ovat edelleen vakavat. Esityksessä ehdotetaan kustannustuen soveltamista jatkossakin Ahvenanmaalla toimiviin yrityksiin.

Edellisillä hakukierroksilla Valtiokonttori teki tukipäätöksen pääasiassa yritysten hakemusten ja Verohallinnon yritysten liiketaloudellista asemaa koskevien tietojen perusteella. Kustannustukiasetuksessa on määritelty tukeen oikeutetut toimialat.

HE 97/2021 vp

Nyt jatkettavilla kustannustuen neljännellä vaiheella arvioidaan tuen tavoittavan kattavammin COVID-19 -pandemian pitkittymisen vuoksi vielä eri tavoin vaikeuksissa olevia yrityksiä ja muita liiketaloudellisen toiminnan harjoittajia, erityisesti pienempiä yrityksiä.

Tukikausi ehdotetaan alkavaksi ensimmäisen kierroksen tukikauden päättymisestä eli 1.3.2021 ja jatkuvan 31.5.2021 saakka. Tukikauden pituus tavoittaa eri toimialat ja eri tavoin toimivat yritykset.

Hallituksen esitys perustuu tietoihin yritysten tilanteesta tammi-maaliskuussa 2020 ja arvioihin kehityksestä tämän jälkeen, sekä siihen, että COVID-19 -pandemian uusi aalto Suomessa alkoi vaikuttaa yritysten toimintaedellytyksiin lokakuun alusta alkaen voimakkaammin. Huhtikuun arvonlisäverotiedot saadaan käyttöön kesäkuun puolivälissä ja tukikauden viimeisen kuukauden, toukokuun, arvonlisäverotiedot, ovat käytössä heinäkuun puolivälissä. Näiden tietojen perusteella hallitus tulee viimeistelemään asetuksen toimialaluettelon.

Sulkemiskorvaus (5 c §)

Kun hallitus päätti ravintoloita koskevasta sulusta (9.3.-18.4.2021), päätettiin samalla myös asiaa koskevan kompensaation säätämisestä (laki yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain muuttamisesta 280/2021). Ravintoloiden sulkemiseen liittyvää perusoikeudellista ulottuvuutta on käsitelty hallituksen esityksessä (HE 22/2021 vp). Erityisesti sulkemisesta aiheutuvien menetysten korvaamisesta on lausuttu seuraavaa. Perustuslakivaliokunta on aiemman ravitsemisliikkeiden väliaikaisen sulkemisen osalta todennut (PeVL 7/2020 vp), että sääntelyn oikeasuhtaisuuden kannalta merkitystä on myös sillä, millaisia mahdollisuuksia elinkeinonharjoittajalla on sopeuttaa toimintaansa lainsäädännön muutoksiin. Valiokunta piti, ottaen huomioon sääntelyn poikkeuksellisen huomattavat vaikutukset ja vaikutusten äkillisyys, välttämättömänä, että lailla säädetään sekä kiellon aiheuttamien menetysten kohtuullisesta kompensoimisesta, että vaikutuksia lieventävistä järjestelyistä elinkeinonharjoittajille.

Valiokunta toisti tämän huomion arvioidessaan rajoituksia tarkentavaa valtioneuvoston asetusta (PeVM 10/2020 vp) ja korosti edelleen sekä kohtuullisen kompensoimisen että vaikutuksia lieventävien järjestelyiden säätämistä viivytyksettä. Valiokunta täsmensi myöhemmin, ettei se edellyttänyt täyden korvauksen maksamista menetyksistä, vaan piti sittemmin ehdotettua sääntelyä lieventävistä järjestelyistä ja toiminnan rajoitusten hyvittämisestä lainsäätäjän harkintamarginaaliin mahtuvana tukemisen ja hyvityksen määrien suhteen. Valiokunnan mielestä elinkeinovapauden ja omaisuudensuojan näkökulmasta perustellumpaa olisi kuitenkin ollut pyrkiä rajoitusten aiheuttamat tappiot ja kustannukset paremmin huomioimaan ja kattavampaan hyvittämiseen tuolloin ehdotetun verraten suppean ja erityislaatuisen kohtuullisen hyvityksen asemesta (PeVL 13/2020 vp).

Pienten yritysten osalta kompensoitiosta säädetään kustannustukilaisissa. Tässä hallituksen esityksessä esitystä täydennetään suurten ja keskisuurten yritysten osalta.

Perustuslakivaliokunta uudisti kantansa arvioidessaan tartuntatautilain väliaikaista muuttamista koskevaa sääntelyä (HE 245/2020 vp; PevL 44/2020 vp) ja katsoi, että valtiosääntöoikeudellisista syistä olisi perusteltua säätää kohtuullisesta kompensoitiosta elinkeinonharjoittajille näille kunnan tai aluehallintoviraston tekemästä tilojen sulkemispäätöksestä aiheutuvista taloudellisista menetyksistä erityisesti silloin, kun rajoitus kestää pidemmän ajan kuin yhden sulkemispäätöksen enimmäisajaksi säädetyn 14 vuorokauden ajan. Eduskunta sisällytti esitykseen antamaansa vastaukseen EV 3/2021 vp lausuman, jonka mukaan se edellyttää, että valtioneuvosto valmistelee pikaisesti säännökset siitä, että asiakastilojen sulkemisen aiheuttamia taloudellisia

HE 97/2021 vp

menetyksiä korvataan elinkeinonharjoittajille yleisen kustannustuen kautta tai erillisenä korvauksena, jos 14 vuorokautta kestänyttä sulkemista on jouduttu jatkamaan.

Perustuslakivaliokunta on siten viimeaikaisessa lausuntokäytännössään vakiintuneesti katsonut, että valtion on korvattava elinkeinotoiminnassa käytettävien tilojen lailla tai lain nojalla sulkemisesta aiheutuneita taloudellisia menetyksiä erityisesti, jos sulkemisen kesto, ennalta-arvaamattomuus tai muu vastaava seikka sitä oikeasuhtaisuusarvioinnin kannalta edellyttää. Kohtuullista kompensatiota määriteltäessä voidaan ottaa huomioon, että yritykset eivät pysty reagoimaan äkillisesti toteutettaviin rajoituksiin normaaleilla kustannusten sopeuttamiseen tähtäävillä toimenpiteillä.

Kattamattomien kiinteiden kustannusten tuki (5 d §)

Kattamattomien kiinteiden kustannusten tuki ehdotetaan täydennettäväksi kustannustukilakiin erityisesti suurten ja keskisuurten yritysten osalta, tukimuodon salliessa yritysten kokoluokan paremmin huomioivan, korkeamman korvauskaton. Näiden yritysten laajemman toiminnan vuoksi aiemmat tukikatot ovat jo saattaneet täytyä, vaikka tarvetta sulkemista lievempien rajoitusten aiheuttamien tappioiden kattamiselle edelleen on. Muuten tuki noudattaa aiemman kustannustuen periaatteita.

Sulkemisajan jälkeen on ravintoloiden toimintaa edelleen merkittävästi rajoitettu. Kustannustuen jatkolla ja erityisesti tukikatkon nostamisella luodaan edellytykset myös näiden rajoitusten kompensointiin. Sosiaali- ja terveysvaliokunta on mietinnössään (StVM 9/2021 vp – HE 32/2021 vp) todennut sulkemista lievempien rajoitusten osalta, että tartuntatautilain rajoitukset merkitsevät toteutuessaan sitä, että tietynlainen ravintolatoiminnan harjoittaminen ei enää ole käytännössä mahdollista. Myös tällöin kyseisten ravitsemisliikkeiden taloudellisten menetysten tulee oikeuttaa kohtuulliseen kompensointiin. Valiokunta painotti, että valtioneuvoston tulee sulkua koskevan kompensointimallin lisäksi arvioida tarvetta laajemmalle ravitsemisliikkeitä koskevalle korvausmallille, jossa huomioidaan nyt ehdotettujen tiukempien rajoitusten merkitys ravitsemisliikkeiden tosiasiallisten toimintamahdollisuuksien näkökulmasta. Näiden liiketoimintaa rajoittavien määräysten vaikutus kompensoidaan sulkemiskorvauksen lisäksi kustannustuella ja kattamattomien kiinteiden kustannusten tuella, jossa korvausmaksimi on nostettu 10 miljoonaan euroon.

Henkilötietojen suoja

Hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta (HE 91/2020 vp) on käsitelty kustannustukeen liittyviä kysymyksiä henkilötietojen suojasta. Henkilötietojen suojaan liittyviin käytäntöihin ei ole tulossa muutoksia.

Edellä mainituilla perusteilla hallitus katsoo, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yritysten määräaikaisesta kustannustuesta (508/2020) annetun lain 1 §:n 1 ja 2 momentti, 2 §, 3 §:n 1 momentti, 4 ja 5 § ja 7 §, sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 1 ja 2 momentti laissa 963/2020 ja 2 §, 3 §:n 1 momentti, 4 ja 5 § ja 7 § laissa 280/2021, sekä lisätään lakiin uusi 5 c ja 5 d § seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään sellaisesta Suomessa toimiville yrityksille COVID-19-pandemian aiheuttamasta liiketoiminnan yleisten vaikeuksien helpottamiseksi myönnettävästä määräaikaisesta valtiontuesta, jonka Euroopan komissio on päätöksillään SA.56995 ja SA.XXX hyväksynyt sisämarkkinoille soveltuvaksi (*kustannustuki*).

Lakia ei sovelleta luotto- ja rahoituslaitoksiin eikä maatalouden alkutuotannon, kalatalouden eikä vesiviljelyalan yritystoimintaan. Lakia sovelletaan kuitenkin sellaiseen maataloustuotteiden jalostuksen ja kaupan pitämisen alalla toimiville yrityksille myönnettävään tukeen, jota ei siirretä osittain tai kokonaan alkutuottajille ja jonka määrää ei vahvisteta alkutuottajilta ostettujen tuotteiden tai asianomaisten yritysten markkinoille saattamien tuotteiden hinnan tai määrän perusteella.

2 §

Kustannustuen myöntämisen yleiset edellytykset

Valtiokonttori voi myöntää valtion talousarvion rajoissa yritykselle hakemuksesta kustannustukea 1 päivän maaliskuuta 2021 ja 31 päivän toukokuuta 2021 väliseltä ajalta, nämä päivät mukaan lukien (*tukikausi*), kertyneisiin yrityksen kustannuksiin, jos:

- 1) yrityksen Verohallinnolle ilmoittama päätoimiala tukikauden ensimmäisenä päivänä kuuluu tuen piiriin 3 §:ssä säädetyn mukaisesti;
- 2) yrityksen 4 §:n 1 kohdassa tarkoitettu keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto on yli 30 prosenttia pienempi kuin 4 §:n 2 kohdassa tarkoitettu keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto;
- 3) yrityksen 5 §:ssä säädetyn mukaisesti laskettu kustannustuki on vähintään 2 000 euroa;
- 4) yritystä ei koske mikään 6 §:ssä säädetyistä kustannustuen myöntämisen esteistä; ja
- 5) yrityksellä on yritys- ja yhteisötunnus.

3 §

Kustannustuen piiriin kuuluvat toimialat ja yritykset

Kustannustuen piiriin kuuluvat ne toimialat, joilla toimivien yritysten tukikauden liikevaihto on vähintään 10 prosenttia pienempi kuin toimialan liikevaihto 1 päivän maaliskuuta 2019 ja 31 päivän toukokuuta 2019 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien. Vertailussa käytetään toimialan yritysten liikevaihdon muutoksen mediaania.

4 §

Kustannustuen määräytymisperusteet

Yritykselle voidaan myöntää kustannustuki tukikaudelta 5 §:ssä säädetyn kaavan mukaisesti seuraavien tekijöiden perusteella:

1) yrityksen pandemiakauden liikevaihto, joksi määritellään:

a) yrityksen keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto 1 päivän maaliskuuta 2021 ja 31 päivän toukokuuta 2021 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, yrityksen tekemien arvonlisäveroilmoitusten mukaan, jos yritys ilmoittaa arvonlisäverot Verohallinnolle kuukausittain;

b) yrityksen keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto 1 päivän tammikuuta 2021 ja 31 päivän maaliskuuta 2021 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, yrityksen tekemien arvonlisäveroilmoitusten mukaan, jos yritys ilmoittaa arvonlisäveronsa Verohallinnolle neljännesvuosittain;

c) yrityksen keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto 1 päivän tammikuuta 2020 ja 31 päivän joulukuuta 2020 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, yrityksen tekemien arvonlisäveroilmoitusten mukaan, jos yritys ilmoittaa arvonlisäveronsa Verohallinnolle kalenterivuositain;

d) yrityksen keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto 1 päivän maaliskuuta 2021 ja 31 päivän toukokuuta 2021 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, yrityksen oman ilmoituksen mukaan, jos yritys ei ole tehnyt arvonlisäveroilmoituksia;

2) yrityksen normaalikauden liikevaihto, joksi määritellään:

a) yrityksen keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto 1 päivän maaliskuuta 2019 ja 31 päivän toukokuuta 2019 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, yrityksen tekemien arvonlisäveroilmoitusten mukaan, jos yritys ilmoittaa arvonlisäverot Verohallinnolle kuukausittain;

b) yrityksen keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto 1 päivän tammikuuta 2019 ja 31 päivän maaliskuuta 2019 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, yrityksen tekemien arvonlisäveroilmoitusten mukaan, jos yritys ilmoittaa arvonlisäveronsa Verohallinnolle neljännesvuosittain;

c) yrityksen keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto 1 päivän tammikuuta 2019 ja 31 päivän joulukuuta 2019 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, yrityksen tekemien arvonlisäveroilmoitusten mukaan, jos yritys ilmoittaa arvonlisäveronsa Verohallinnolle kalenterivuositain;

d) yrityksen keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto 1 päivän maaliskuuta 2019 ja 31 päivän toukokuuta 2019 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, yrityksen oman ilmoituksen mukaan, jos yritys ei ole tehnyt arvonlisäveroilmoituksia;

3) yrityksen tukikaudelta maksetut yrityksen työntekijöiden palkkakulut tulorekisterin tietojen mukaan, prosentimääräisinä korvattavat työnantajan sivukulut, joiden määräksi hyväksytään 20 prosenttia tulorekisterin mukaisista palkkakuluista, toiminimiyrittäjän ja henkilöyhtiön vastuullisen yhtiömiehen tukikauden palkkakulut yrittäjän eläkelain (1272/2006) 112 ja 113 §:n mukaisesti vahvistetun tukikauden ensimmäisenä päivänä voimassa olleen työtulon mukaan ja yrittäjän eläkevakuutusmaksu ja sairausvakuutusmaksu tukikaudelta yrityksen oman ilmoituksen mukaan (tukikauden palkkakulut);

4) yrityksen sellaiset tukikauteen kohdistuvat hakemuksessaan ilmoittamat joustamattomat liiketoiminnan kulut, joihin luetaan vuokratkulut ja muut kulut liiketoiminnassa käytössä olevasta omaisuudesta, liiketoiminnan harjoittamiselle välttämättömät lupa-, jäsen- ja vakuutusmaksut ja pitkäaikaiset sopimukset, laite- ja esinevuokrat, käyttöoikeuskorvaukset ja lisenssimaksut, välttämättömät vuokratyövoimakustannukset, ja ennakkomaksut, jotka ovat lopullisia ja joihin ei ole aiemmin myönnetty kustannustukea (tukikauden muut kulut); sekä

5) yritykselle myönnettyt muut Euroopan komission päätöksen SA.56995 mukaiset tuet ja COVID-19-pandemiaan liittyvät vakuutuskorvaukset.

5 §

Kustannustuen määrä

Kustannustukea myönnettäessä yrityksille, tuen määrä lasketaan tukikaudelta 2 momentissa säädetyn kaavan mukaisesti. Myönnettävä kustannustuki tukikaudelta voi olla enintään 1 000 000 euroa yritystä kohti. Kustannustukea myönnettäessä otetaan 4 §:n 3 ja 4 kohdan mukaisista kuluista huomioon enintään kolme kertaa yrityksen 4 §:n 2 kohdassa tarkoitetun normaalikauden keskimääräistä kuukausikohtaista liikevaihtoa vastaava summa.

Kustannustuen määrä ennen 1 momentissa säädetyn enimmäismäärän huomioon ottamista lasketaan seuraavalla kaavalla:

$$\text{määrä} = \left(\frac{\text{normaalikauden liikevaihto} - \text{pandemiakauden liikevaihto}}{\text{normaalikauden liikevaihto}} - 0,3 \right) \times (\text{tukikauden muut kulut} + \text{tukikauden palkkakulut})$$

Jos 3 §:n 1 momentissa tarkoitetulla toimialalla toimiva yritys on perustettu 1 tammikuuta 2019 tai sen jälkeen, sille voidaan 2 §:n 2 kohdasta poiketen myöntää kustannustukea, siten että kustannustuen määrä lasketaan seuraavalla kaavalla: kustannustuen määrä = (yrityksen 2 §:n 1 kohdan mukaisen päätoimialan 3 §:n 1 momentin mukaisesti määriteltä mediaaniliikevaihdon muutos – 0,3) * (tukikauden palkkakulut + tukikauden muut kulut). Kaavasta saatava kerroin on aina kuitenkin vähintään 0,1.

Jos 2 momentin mukaisesti lasketun tuen määrä on pienempi kuin 2 000 euroa, yrityksen kustannustuen määräksi hyväksytään 2 000 euroa edellyttäen, että yrityksen tukikauden palkkakulujen ja muiden kulujen määrä on vähintään 2 000 euroa.

Tukea myönnettäessä otetaan huomioon, ettei Euroopan komission päätöksen SA.56995 mukainen tukien konsernikohtainen enimmäismäärä 1 800 000 euroa ylity. Kustannustukea myönnettäessä vähennetään samoihin kustannuksiin kohdistuva 5 a, 5 b ja 5 c §:n mukainen korvaus. Lisäksi kustannustukea myönnettäessä vähennetään tämän pykälän perusteella määräytyvästä kustannustuesta tukikaudelle kohdistuvat 4 §:n 5 kohdassa tarkoitetut COVID-19-pandemiaan liittyvät vakuutuskorvaukset.

5 c §

Suurten ja keskisuurten yritysten toimitilojen sulkemisesta johtuva korvaus

Suurille ja keskisuurille yrityksille, jonka toimitiloja on tartuntatautilain (1227/2016) 58 g §:n tai majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain (308/2006) 3 a §:n nojalla maalisi- ja huhtikuun aikana 2021 pidetty suljettuina asiakkailta, maksetaan sulkemisajalta korvaus 70 prosenttia sulkemisajan tappioista, jotka on määriteltä siten, kuin kirjanpitolaki (1337/1997) tilinpäätökseltä edellyttää ja jotka ulkopuolinen tilintarkastaja on varmistanut. Jos yritys kuuluu konserniin, tappiota tarkastellaan konsernitasolla. Kertaluonteisia arvonalentumistappioita ei oteta

huomioon tappioiden laskennassa. Sulkemisajan tappio voi olla kuitenkin korkeintaan 4 §:n 3 ja 4 kohdan mukaisten kustannusten yhteissumma sulkemisen kohteena olevan liiketoiminnan sulkemisajalta. Tuen enimmäismäärä on 1 800 000 euroa.

Jos konserni on hakenut sulkemiskorvausta, se voi hakea kustannustukea vain konsernina.

Tuen edellytyksenä on, että yrityksen liikevaihto on laskenut yli 30 prosenttia sen kalenterikuukauden tai niiden kuukausien aikana, joina yrityksen toimitiloja 1 momentin mukaisesti on pidetty suljettuina, verrattuna vastaavaan kalenterikuukauteen tai kalenterikuukausiin vuonna 2019. Jos yritys kuuluu konserniin, liikevaihdon muutosta tarkastellaan konsernitasolla.

Tukea myönnettäessä otetaan huomioon, ettei Euroopan komission päätöksen SA.XXX mukainen tukien konsernikohtainen enimmäismäärä 10 miljoonaa euroa ylity. Tuesta vähennetään sulkemiskaudelle kohdistuvat vakuutuskorvaukset sekä muut samoihin kustannuksiin kohdistuvat valtiontuet.

Hakemus sulkemiskorvauksesta on tehtävä Valtiokonttorille viimeistään 13 päivänä elokuuta 2021. Yrityksen on hakemuksessaan toimitettava ulkopuolisen tilintarkastajan tarkastusraportti 3 momentissa tarkoitettun sulkemiskauden ja vertailukauden liikevaihdosta, sulkemisajan tuloista ja menoista, sulkemiskaudella saaduista vakuutuskorvauksista ja samoihin kustannuksiin kohdistuvasta muusta valtiontuesta. Tilintarkastajan tarkastusraportissa on lisäksi todettava sulkemisen kohteena olevan liiketoiminnan osuus yrityksen liikevaihdosta.

Sulkemiskorvaukseen ei sovelleta 2–5 §:ää, 4 §:n 3 ja 4 kohtaa lukuun ottamatta, eikä 7 §:ää.

5 d §

Tuki kattamattomiin kiinteisiin kustannuksiin

Yritys voi saada tukea 1 päivän maaliskuuta ja 31 päivän toukokuuta 2021 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, syntyneisiin kattamattomiin kiinteisiin kustannuksiin komission päätöksen SA.XXX mukaisen tukiohjelman nojalla, jolloin tuki lasketaan tuki-intensiteetin mukaisena osuutena yrityksen tukikauden tappiosta, jotka on määritelty siten, kuin kirjanpitolaki (1337/1997) tilinpäätökseltä edellyttää ja jotka ulkopuolinen tilintarkastaja on varmistanut. Jos yritys kuuluu konserniin, hakijana on konserni. Tappiota tarkastellaan konsernitasolla. Kertaluonteisia arvonalentumistappioita ei oteta huomioon tappioiden laskennassa. Tukikauden tappio voi olla kuitenkin korkeintaan 4 §:n 3 ja 4 kohdan mukaisten kustannusten yhteissumma.

Tuen edellytyksenä on, että yrityksen liikevaihto on laskenut yli 30 prosenttia 1 päivän maaliskuuta ja 31 päivän toukokuuta 2021 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, verrattuna 1 päivän maaliskuuta ja 31 päivän toukokuuta 2019 väliseen aikaan, nämä päivät mukaan lukien, yrityksen Verohallinnolle toimittamien kuukausittaisten arvonlisäveroilmoitusten mukaisesti. Jos yritys kuuluu konserniin, liikevaihdon muutosta tarkastellaan konsernitasolla.

Tuki-intensiteetti lasketaan seuraavasti: [(yrityksen liikevaihto 1 päivän maaliskuuta ja 31 päivän toukokuuta 2019, nämä päivät mukaan lukien – yrityksen liikevaihto 1 päivän maaliskuuta ja 31 päivän toukokuuta 2021, nämä päivät mukaan lukien) : yrityksen liikevaihto 1 päivänä maaliskuuta ja 31 päivänä toukokuuta 2019, nämä päivät mukaan lukien] – 0,3. Tukien intensiteetin enimmäismäärä on 70 prosenttia, tuen määrä enintään 1 000 000 euroa. Tuesta vähennetään tukikaudelle kohdistuvat vakuutuskorvaukset ja muut samoihin kustannuksiin saadut valtiontuet. Tukea myönnettäessä otetaan huomioon, ettei Euroopan komission päätöksen SA.XXX mukainen tukien konsernikohtainen enimmäismäärä, 10 miljoonaa euroa, ylity.

Yrityksen on toimitettava hakemuksessaan Valtiokonttorille ulkopuolisen tilintarkastajan tarkastusraportti 1 ja 2 momentissa tarkoitettusta tukikauden ja vertailukauden liikevaihdosta, tukikauden tappiosta, saaduista vakuutuskorvauksista ja samoihin kustannuksiin kohdistuvasta muusta valtiontuesta.

Tukeen ei sovelleta 4 §:ää, 3 ja 4 kohtaa lukuun ottamatta, 5 §:ää eikä 7 §:n 2 momenttia.

HE 97/2021 vp

7 §

Kustannustuen hakeminen

Hakemus tuen saamiseksi tulee tehdä Valtiokonttorille viimeistään 30 päivänä syyskuuta 2021.

Yrityksen on hakemuksessaan annettava tuen myöntämiseksi ja maksamiseksi välttämättömät tiedot ja selvitykset:

- 1) 4 ja 5 a §:ssä tarkoitetuista kuluista;
- 2) yritykselle tukikaudelle myönnettyistä Euroopan komission päätösten SA.56995 ja SA.XXX mukaisista valtion tuista;
- 3) yrityksen tukikaudella mahdollisesti saamista korvauksista, jotka perustuvat yksityisiin vaakuutuksiin; sekä
- 4) siitä, että yrityksellä ei ole 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuja taloudellisia vaikeuksia.

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Helsingissä 3.6.2021

Pääministeri

Sanna Marin

Elinkeinoministeri Mika Lintilä

Laki

yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yritysten määräaikaisesta kustannustuesta (508/2020) annetun lain 1 §:n 1 ja 2 momentti, 2 §, 3 §:n 1 momentti, 4 ja 5 § ja 7 §, sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 1 ja 2 momentti laissa 963/2020 ja 2 §, 3 §:n 1 momentti, 4 ja 5 § ja 7 § laissa 280/2021, sekä lisätään lakiin uusi 5 c ja 5 d § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään sellaisesta Suomessa toimiville yrityksille COVID-19-pandemian aiheuttamasta liiketoiminnan yleisten vaikeuksien helpottamiseksi myönnettävästä määräaikaisesta valtiontuesta, jonka Euroopan komissio on päätöksellään SA.56995 hyväksynyt sisämarkkinoille soveltuvaksi (*kustannustuki*).

Lakia ei sovelleta maatalouden alkutuotannon, kalatalouden eikä vesiviljelyalan yritystoimintaan. Lakia sovelletaan kuitenkin sellaiseen maataloustuotteiden jalostuksen ja kaupan pitämisen alalla toimiville yrityksille myönnettävään tukeen, jota ei siirretä osittain tai kokonaan alkutuottajille ja jonka määrää ei vahvisteta alkutuottajilta ostettujen tuotteiden tai asianomaisten yritysten markkinoille saatamien tuotteiden hinnan tai määrän perusteella.

2 §

Kustannustuen myöntämisen yleiset edellytykset

Valtiokonttori voi myöntää valtion talousarvion rajoissa yritykselle hakemuksesta kustannustukea 1 päivän marraskuuta 2020 ja 28

Ehdotus

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään sellaisesta Suomessa toimiville yrityksille COVID-19-pandemian aiheuttamasta liiketoiminnan yleisten vaikeuksien helpottamiseksi myönnettävästä määräaikaisesta valtiontuesta, jonka Euroopan komissio on päätöksillään SA.56995 ja SA.XXX hyväksynyt sisämarkkinoille soveltuvaksi (*kustannustuki*).

Lakia ei sovelleta *luotto- ja rahoituslaitoksiin eikä* maatalouden alkutuotannon, kalatalouden eikä vesiviljelyalan yritystoimintaan. Lakia sovelletaan kuitenkin sellaiseen maataloustuotteiden jalostuksen ja kaupan pitämisen alalla toimiville yrityksille myönnettävään tukeen, jota ei siirretä osittain tai kokonaan alkutuottajille ja jonka määrää ei vahvisteta alkutuottajilta ostettujen tuotteiden tai asianomaisten yritysten markkinoille saatamien tuotteiden hinnan tai määrän perusteella.

2 §

Kustannustuen myöntämisen yleiset edellytykset

Valtiokonttori voi myöntää valtion talousarvion rajoissa yritykselle hakemuksesta kustannustukea 1 päivän maaliskuuta 2021 ja 31

Voimassa oleva laki

päivän helmikuuta 2021 väliseltä ajalta, nämä päivät mukaan lukien, kertyneisiin yrityksen kustannuksiin (*tukikausi*), jos:

1) yrityksen Verohallinnolle ilmoittama päätoimiala tukikauden ensimmäisenä päivänä kuuluu tuen piiriin 3 §:ssä säädetyn mukaisesti;

2) yrityksen 4 §:n 1 kohdassa tarkoitettu keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto on yli 30 prosenttia pienempi kuin 4 §:n 2 kohdassa tarkoitettu keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto;

3) yrityksen 5 §:ssä säädetyn mukaisesti laskettu kustannustuki on vähintään 2 000 euroa;

4) yritystä ei koske mikään 6 §:ssä säädettyistä kustannustuen myöntämisen esteistä; ja

5) yrityksellä on yritys- ja yhteisötunnus.

3 §

Kustannustuen piiriin kuuluvat toimialat ja yritykset

Kustannustuen piiriin kuuluvat ne toimialat, joilla toimivien yritysten tukikauden liikevaihto on vähintään 10 prosenttia pienempi kuin toimialan liikevaihto 1 päivän marraskuuta 2019 ja 29 päivän helmikuuta 2020 välisenä aikana. Vertailussa käytetään toimialan yritysten liikevaihdon muutoksen mediaania.

4 §

Kustannustuen määräytymisperusteet

Yritykselle voidaan myöntää kustannustuki tukikaudelta 5 §:ssä säädetyn kaavan mukaisesti seuraavien tekijöiden perusteella:

1) yrityksen pandemiakauden liikevaihto, joksi määritellään:

a) yrityksen keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto 1 päivän marraskuuta 2020 ja 28 päivän helmikuuta 2021 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, yrityksen tekemien arvonlisäveroilmoitusten mukaan, jos yritys ilmoittaa arvonlisäverot Verohallinnolle kuukausittain;

Ehdotus

päivän toukokuuta 2021 väliseltä ajalta, nämä päivät mukaan lukien (*tukikausi*), kertyneisiin yrityksen kustannuksiin, jos:

1) yrityksen Verohallinnolle ilmoittama päätoimiala tukikauden ensimmäisenä päivänä kuuluu tuen piiriin 3 §:ssä säädetyn mukaisesti;

2) yrityksen 4 §:n 1 kohdassa tarkoitettu keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto on yli 30 prosenttia pienempi kuin 4 §:n 2 kohdassa tarkoitettu keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto;

3) yrityksen 5 §:ssä säädetyn mukaisesti laskettu kustannustuki on vähintään 2 000 euroa;

4) yritystä ei koske mikään 6 §:ssä säädettyistä kustannustuen myöntämisen esteistä; ja

5) yrityksellä on yritys- ja yhteisötunnus.

3 §

Kustannustuen piiriin kuuluvat toimialat ja yritykset

Kustannustuen piiriin kuuluvat ne toimialat, joilla toimivien yritysten tukikauden liikevaihto on vähintään 10 prosenttia pienempi kuin toimialan liikevaihto 1 päivän maaliskuuta 2019 ja 31 päivän toukokuuta 2019 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien. Vertailussa käytetään toimialan yritysten liikevaihdon muutoksen mediaania.

4 §

Kustannustuen määräytymisperusteet

Yritykselle voidaan myöntää kustannustuki tukikaudelta 5 §:ssä säädetyn kaavan mukaisesti seuraavien tekijöiden perusteella:

1) yrityksen pandemiakauden liikevaihto, joksi määritellään:

a) yrityksen keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto 1 päivän maaliskuuta 2021 ja 31 päivän toukokuuta 2021 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, yrityksen tekemien arvonlisäveroilmoitusten mukaan, jos yritys ilmoittaa arvonlisäverot Verohallinnolle kuukausittain;

Voimassa oleva laki

b) yrityksen keskimääräinen kuukausikohmainen liikevaihto 1 päivän lokakuuta 2020 ja 31 päivän joulukuuta 2020 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, yrityksen tekemisen arvonlisäveroilmoitusten mukaan, jos yritys ilmoittaa arvonlisäveronsa Verohallinnolle neljännesvuosittain;

c) yrityksen keskimääräinen kuukausikohmainen liikevaihto 1 päivän tammikuuta 2020 ja 31 päivän joulukuuta 2020 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, yrityksen tekemien arvonlisäveroilmoitusten mukaan, jos yritys ilmoittaa arvonlisäveronsa Verohallinnolle kalenterivuositain;

d) yrityksen keskimääräinen kuukausikohmainen liikevaihto 1 päivän tammikuuta 2021 ja 28 päivän helmikuuta 2021 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, yrityksen tekemien arvonlisäveroilmoitusten mukaan tai niiden puuttuessa yrityksen oman ilmoituksen mukaan, jos yritys on perustettu siihen 2 kohdan a–c alakohtien mukaan sovellettavan arvonlisäverojen ilmoituskauden ensimmäisenä päivänä tai sen jälkeen;

e) yrityksen keskimääräinen kuukausikohmainen liikevaihto 1 päivän marraskuuta 2020 ja 28 päivän helmikuuta 2021 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, yrityksen oman ilmoituksen mukaan, jos yritys ei ole tehnyt arvonlisäveroilmoituksia;

2) yrityksen normaalikauden liikevaihto, joksi määritellään:

a) yrityksen keskimääräinen kuukausikohmainen liikevaihto 1 päivän marraskuuta 2019 ja 29 päivän helmikuuta 2020 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, yrityksen tekemien arvonlisäveroilmoitusten mukaan, jos yritys ilmoittaa arvonlisäverot Verohallinnolle kuukausittain;

b) yrityksen keskimääräinen kuukausikohmainen liikevaihto 1 päivän lokakuuta 2019 ja 31 päivän joulukuuta 2019 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, yrityksen tekemien arvonlisäveroilmoitusten mukaan, jos yritys ilmoittaa arvonlisäveronsa Verohallinnolle neljännesvuosittain;

c) yrityksen keskimääräinen kuukausikohmainen liikevaihto 1 päivänä tammikuuta 2019 ja 31 päivän joulukuuta 2019 välisenä aikana,

Ehdotus

b) yrityksen keskimääräinen kuukausikohmainen liikevaihto 1 päivän tammikuuta 2021 ja 31 päivän maaliskuuta 2021 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, yrityksen tekemien arvonlisäveroilmoitusten mukaan, jos yritys ilmoittaa arvonlisäveronsa Verohallinnolle neljännesvuosittain;

c) yrityksen keskimääräinen kuukausikohmainen liikevaihto 1 päivän tammikuuta 2020 ja 31 päivän joulukuuta 2020 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, yrityksen tekemien arvonlisäveroilmoitusten mukaan, jos yritys ilmoittaa arvonlisäveronsa Verohallinnolle kalenterivuositain;

d) yrityksen keskimääräinen kuukausikohmainen liikevaihto 1 päivän maaliskuuta 2021 ja 31 päivän toukokuuta 2021 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, yrityksen oman ilmoituksen mukaan, jos yritys ei ole tehnyt arvonlisäveroilmoituksia;

2) yrityksen normaalikauden liikevaihto, joksi määritellään:

a) yrityksen keskimääräinen kuukausikohmainen liikevaihto 1 päivän maaliskuuta 2019 ja 31 päivän toukokuuta 2019 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, yrityksen tekemien arvonlisäveroilmoitusten mukaan, jos yritys ilmoittaa arvonlisäverot Verohallinnolle kuukausittain;

b) yrityksen keskimääräinen kuukausikohmainen liikevaihto 1 päivän tammikuuta 2019 ja 31 päivän maaliskuuta 2019 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, yrityksen tekemien arvonlisäveroilmoitusten mukaan, jos yritys ilmoittaa arvonlisäveronsa Verohallinnolle neljännesvuosittain;

c) yrityksen keskimääräinen kuukausikohmainen liikevaihto 1 päivän tammikuuta 2019 ja 31 päivän joulukuuta 2019 välisenä aikana,

Voimassa oleva laki

nämä päivät mukaan lukien, yrityksen tekemien arvonlisäveroilmoitusten mukaan, jos yritys ilmoittaa arvonlisäveronsa Verohallinnolle kalenterivuositain;

d) yrityksen keskimääräinen kuukausikohmainen liikevaihto 1 päivänä tammikuuta 2020 ja 29 päivän helmikuuta 2020 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, yrityksen tekemien arvonlisäveroilmoitusten mukaan tai niiden puuttuessa yrityksen oman ilmoituksen mukaan, jos yritys on perustettu siihen tämän kohdan a–c alakohtien mukaan sovellettavan arvonlisäverojen ilmoituskauden ensimmäisenä päivänä tai sen jälkeen;

e) yrityksen keskimääräinen kuukausikohmainen liikevaihto 1 marraskuuta 2019 ja 29 helmikuuta 2020 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, yrityksen oman ilmoituksen mukaan, jos yritys ei ole tehnyt arvonlisäveroilmoituksia;

3) yrityksen tukikaudelta maksetut yrityksen työntekijöiden palkkakulut tulorekisterin tietojen mukaan, prosenttimääräisinä korvattavat työnantajan sivukulut, joiden määräksi hyväksytään 20 prosenttia tulorekisterin mukaisista palkkakuluista, toiminimiyrittäjän ja henkilöyhtiön vastuullisen yhtiömiehen tukikauden palkkakulut yrittäjän eläkelain (1272/2006) 112 §:n mukaisesti vahvistetun tukikauden ensimmäisenä päivänä voimassa olleen työtulon mukaan ja yrittäjän eläkevakuutusmaksu ja sairausvakuutusmaksu tukikaudelta yrityksen oman ilmoituksen mukaan (*tukikauden palkkakulut*);

4) yrityksen sellaiset tukikauteen kohdistuvat hakemuksessaan ilmoittamat joustamattomat liiketoiminnan kulut *ja menetykset*, joihin luetaan vuokratulot ja muut kulut liiketoiminnassa käytössä olevasta omaisuudesta, liiketoiminnan harjoittamiselle välttämättömät lupa-, jäsen- ja vakuutusmaksut ja pitkäaikaiset sopimukset, laite- ja esinevuokrat, käyttöoikeuskorvaukset ja lisenssimaksut, välttämättömät vuokratyövoimakustannukset, ja ennakkomaksut, jotka ovat lopullisia ja joihin ei ole aiemmin myönnetty kustannustukea (*tukikauden muut kulut*); sekä

Ehdotus

nämä päivät mukaan lukien, yrityksen tekemien arvonlisäveroilmoitusten mukaan, jos yritys ilmoittaa arvonlisäveronsa Verohallinnolle kalenterivuositain;

d) yrityksen keskimääräinen kuukausikohmainen liikevaihto 1 päivänä maaliskuuta 2019 ja 31 päivän toukokuuta 2019 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, yrityksen oman ilmoituksen mukaan, jos yritys ei ole tehnyt arvonlisäveroilmoituksia;

3) yrityksen tukikaudelta maksetut yrityksen työntekijöiden palkkakulut tulorekisterin tietojen mukaan, prosenttimääräisinä korvattavat työnantajan sivukulut, joiden määräksi hyväksytään 20 prosenttia tulorekisterin mukaisista palkkakuluista, toiminimiyrittäjän ja henkilöyhtiön vastuullisen yhtiömiehen tukikauden palkkakulut yrittäjän eläkelain (1272/2006) 112 ja 113 §:n mukaisesti vahvistetun tukikauden ensimmäisenä päivänä voimassa olleen työtulon mukaan ja yrittäjän eläkevakuutusmaksu ja sairausvakuutusmaksu tukikaudelta yrityksen oman ilmoituksen mukaan (*tukikauden palkkakulut*);

4) yrityksen sellaiset tukikauteen kohdistuvat hakemuksessaan ilmoittamat joustamattomat liiketoiminnan kulut, joihin luetaan vuokratulot ja muut kulut liiketoiminnassa käytössä olevasta omaisuudesta, liiketoiminnan harjoittamiselle välttämättömät lupa-, jäsen- ja vakuutusmaksut ja pitkäaikaiset sopimukset, laite- ja esinevuokrat, käyttöoikeuskorvaukset ja lisenssimaksut, välttämättömät vuokratyövoimakustannukset, ja ennakkomaksut, jotka ovat lopullisia ja joihin ei ole aiemmin myönnetty kustannustukea (*tukikauden muut kulut*); sekä

Voimassa oleva laki

5) yritykselle myönnettyt muut *1 §:ssä mainitun* Euroopan komission päätöksen mukaiset tuet ja COVID-19-pandemiaan liittyvät vakuutuskorvaukset.

5 §

Kustannustuen määrä

Kustannustukea myönnettäessä yrityksille, tuen määrä lasketaan tukikaudelta 2 momentissa säädetyn kaavan mukaisesti. Myönnettävä kustannustuki tukikaudelta voi olla enintään 1 000 000 euroa yritystä kohti. Kustannustukea myönnettäessä otetaan 4 §:n 3 ja 4 kohdan mukaisista kuluista huomioon enintään *neljä* kertaa yrityksen 4 §:n 2 kohdassa tarkoitettun normaalikauden keskimääräistä kuukausikohtaista liikevaihtoa vastaava summa.

Kustannustuen määrä ennen 1 momentissa säädetyn enimmäismäärän huomioon ottamista lasketaan seuraavalla kaavalla:

$$\text{määrä} = \left(\frac{\text{normaalikauden liikevaihto} - \text{pandemiakauden liikevaihto}}{\text{normaalikauden liikevaihto} - 0,3} \right) \times (\text{tukikauden muut kulut} + \text{tukikauden palkkakulut})$$

Jos 3 §:n 1 momentissa tarkoitettulla toimialalla toimiva yritys on perustettu 1 tammi-kuuta 2020 tai sen jälkeen, sille voidaan 2 §:n 2 kohdasta poiketen myöntää kustannustukea, siten että kustannustuen määrä lasketaan seuraavalla kaavalla, kuitenkin niin, että kerroin on aina vähintään 0,1: määrä = (yrityksen 2 §:n 1 kohdan mukaisen päätoimialan 3 §:n 1 momentin mukaisesti määritelty mediaaniliikevaihdon muutos – 0,3) * (tukikauden palkkakulut + tukikauden muut kulut).

Jos 2 momentin mukaisesti lasketun tuen määrä on pienempi kuin 2 000 euroa, yrityksen kustannustuen määräksi hyväksytään 2 000 euroa edellyttäen, että yrityksen tukikauden palkkakulujen ja muiden kulujen määrä on vähintään 2 000 euroa.

Tukea myönnettäessä otetaan huomioon ettei *1 §:ssä mainitun* Euroopan komission

Ehdotus

5) yritykselle myönnettyt muut Euroopan komission päätöksen *SA.56995* mukaiset tuet ja COVID-19-pandemiaan liittyvät vakuutuskorvaukset.

5 §

Kustannustuen määrä

Kustannustukea myönnettäessä yrityksille, tuen määrä lasketaan tukikaudelta 2 momentissa säädetyn kaavan mukaisesti. Myönnettävä kustannustuki tukikaudelta voi olla enintään 1 000 000 euroa yritystä kohti. Kustannustukea myönnettäessä otetaan 4 §:n 3 ja 4 kohdan mukaisista kuluista huomioon enintään *kolme* kertaa yrityksen 4 §:n 2 kohdassa tarkoitettun normaalikauden keskimääräistä kuukausikohtaista liikevaihtoa vastaava summa.

Kustannustuen määrä ennen 1 momentissa säädetyn enimmäismäärän huomioon ottamista lasketaan seuraavalla kaavalla:

$$\text{määrä} = \left(\frac{\text{normaalikauden liikevaihto} - \text{pandemiakauden liikevaihto}}{\text{normaalikauden liikevaihto} - 0,3} \right) \times (\text{tukikauden muut kulut} + \text{tukikauden palkkakulut})$$

Jos 3 §:n 1 momentissa tarkoitettulla toimialalla toimiva yritys on perustettu 1 tammi-kuuta 2019 tai sen jälkeen, sille voidaan 2 §:n 2 kohdasta poiketen myöntää kustannustukea, siten että kustannustuen määrä lasketaan seuraavalla kaavalla: *kustannustuen määrä = (yrityksen 2 §:n 1 kohdan mukaisen päätoimialan 3 §:n 1 momentin mukaisesti määritelty mediaaniliikevaihdon muutos – 0,3) * (tukikauden palkkakulut + tukikauden muut kulut)*. Kaavasta saatava kerroin on aina kuitenkin vähintään 0,1.

Jos 2 momentin mukaisesti lasketun tuen määrä on pienempi kuin 2 000 euroa, yrityksen kustannustuen määräksi hyväksytään 2 000 euroa edellyttäen, että yrityksen tukikauden palkkakulujen ja muiden kulujen määrä on vähintään 2 000 euroa.

Tukea myönnettäessä otetaan huomioon ettei Euroopan komission päätöksen

Voimassa oleva laki

päätöksen mukainen tukien yritysکوhtainen enimmäismäärä ylity. Lisäksi kustannustukea myönnettäessä vähennetään 2 momentin perusteella määräytyvästä kustannustuesta tukikaudelle kohdistuvat 4 §:n 5 kohdassa tarkoitettut COVID-19-pandemiaan liittyvät vakuutuskorvaukset.

Ehdotus

SA.56995 mukainen tukien konsernikohtainen enimmäismäärä 1 800 000 euroa ylity. Kustannustukea myönnettäessä vähennetään samoihin kustannuksiin kohdistuva 5 a, 5 b ja 5 c §:n mukainen korvaus. Lisäksi kustannustukea myönnettäessä vähennetään tämän pykälän perusteella määräytyvästä kustannustuesta tukikaudelle kohdistuvat 4 §:n 5 kohdassa tarkoitettut COVID-19-pandemiaan liittyvät vakuutuskorvaukset.

5 c §

Suurten ja keskisuurten yritysten toimitilojen sulkemisesta johtuva korvaus

Suurille ja keskisuurille yrityksille, jonka toimitiloja on tartuntatautilain (1227/2016) 58 g §:n tai majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain (308/2006) 3 a §:n nojalla maaliskuu- ja huhtikuun aikana 2021 pidetty suljettuina asiakkailta, maksetaan sulkemisajalta korvaus 70 prosenttia sulkemisajan tappioista, jotka on määritelty siten, kuin kirjanpitolaki (1337/1997) tilinpäätökseltä edellyttää ja jotka ulkopuolinen tilintarkastaja on varmistanut. Jos yritys kuuluu konserniin, tappiota tarkastellaan konsernitasolla. Kertaluonteisia arvonalentumistappioita ei oteta huomioon tappioiden laskennassa. Sulkemisajan tappio voi olla kuitenkin korkeintaan 4 §:n 3 ja 4 kohdan mukaisten kustannusten yhteissumma sulkemisen kohteena olevan liiketoiminnan sulkemisajalta. Tuen enimmäismäärä on 1 800 000 euroa.

Jos konserni on hakenut sulkemiskorvausta, se voi hakea kustannustukea vain konsernina.

Tuen edellytyksenä on, että yrityksen liikevaihto on laskenut yli 30 prosenttia sen kalenterikuukauden tai niiden kuukausien aikana, joina yrityksen toimitiloja 1 momentin mukaisesti on pidetty suljettuina, verrattuna vastaavaan kalenterikuukauteen tai kalenterikuukausiin vuonna 2019. Jos yritys kuuluu konserniin, liikevaihdon muutosta tarkastellaan konsernitasolla.

Tukea myönnettäessä otetaan huomioon, ettei Euroopan komission päätöksen SA.XXX mukainen tukien konsernikohtainen enimmäismäärä 10 miljoonaa euroa ylity. Tuesta

Voimassa oleva laki

Ehdotus

vähennetään sulkemiskaudelle kohdistuvat vakuutuskorvaukset sekä muut samoihin kustannuksiin kohdistuvat valtiontuet.

Hakemus sulkemiskorvauksesta on tehtävä Valtiokonttorille viimeistään 13 päivänä elokuuta 2021. Yrityksen on hakemuksessaan toimitettava ulkopuolisen tilintarkastajan tarkastusraportti 3 momentissa tarkoitetun sulkemiskauden ja vertailukauden liikevaihdosta, sulkemisajan tuloista ja menoista, sulkemiskaudella saaduista vakuutuskorvauksista ja samoihin kustannuksiin kohdistuvasta muusta valtiontuesta. Tilintarkastajan tarkastusraportissa on lisäksi todettava sulkemisen kohteena olevan liiketoiminnan osuus yrityksen liikevaihdosta.

Sulkemiskorvaukseen ei sovelleta 2–5 §:ää, 4 §:n 3 ja 4 kohtaa lukuun ottamatta, eikä 7 §:ää.

5 d §

Tuki kattamattomiin kiinteisiin kustannuksiin

Yritys voi saada tukea 1 päivän maaliskuuta ja 31 päivän toukokuuta 2021 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, syntyneisiin kattamattomiin kiinteisiin kustannuksiin komission päätöksen SA.XXX mukaisen tukiohjelman nojalla, jolloin tuki lasketaan tukintensiteetin mukaisena osuutena yrityksen tukikauden tappiosta, jotka on määritelty siten, kuin kirjanpitolaki (1337/1997) tilinpäätökseltä edellyttää ja jotka ulkopuolinen tilintarkastaja on varmistanut. Jos yritys kuuluu konserniin, hakijana on konserni. Tappiota tarkastellaan konsernitasolla. Kertaluonteisia arvonalentumistappioita ei oteta huomioon tappioiden laskennassa. Tukikauden tappio voi olla kuitenkin korkeintaan 4 §:n 3 ja 4 kohdan mukaisten kustannusten yhteissumma.

Tuen edellytyksenä on, että yrityksen liikevaihto on laskenut yli 30 prosenttia 1 päivän maaliskuuta ja 31 päivän toukokuuta 2021 välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, verrattuna 1 päivän maaliskuuta ja 31 päivän toukokuuta 2019 väliseen aikaan, nämä päivät mukaan lukien, yrityksen Verohallinnolle toimittamien kuukausittaisten arvonlisäveroilmoitusten mukaisesti. Jos yritys kuuluu

Voimassa oleva laki

Ehdotus

konserniin, liikevaihdon muutosta tarkastellaan konsernitasolla.

Tuki-intensiteetti lasketaan seuraavasti: [(yrityksen liikevaihto 1 päivän maaliskuuta ja 31 päivän toukokuuta 2019, nämä päivät mukaan lukien – yrityksen liikevaihto 1 päivänä maaliskuuta ja 31 päivänä toukokuuta 2021, nämä päivät mukaan lukien) : yrityksen liikevaihto 1 päivänä maaliskuuta ja 31 päivänä toukokuuta 2019, nämä päivät mukaan lukien] – 0,3. Tukien intensiteetin enimmäismäärä on 70 prosenttia, tuen määrä enintään 1 000 000 euroa. Tuesta vähennetään tukikaudelle kohdistuvat vakuutuskorvaukset ja muut samoihin kustannuksiin saadut valtiontuet. Tukea myönnettäessä otetaan huomioon, ettei Euroopan komission päätöksen SA.XXX mukainen tukien konsernikohtainen enimmäismäärä, 10 miljoonaa euroa, ylity.

Yrityksen on toimitettava hakemuksessaan Valtiokonttorille ulkopuolisen tilintarkastajan tarkastusraportti 1 ja 2 momentissa tarkoitettua tukikauden ja vertailukauden liikevaihdosta, tukikauden tappiosta, saaduista vakuutuskorvauksista ja samoihin kustannuksiin kohdistuvasta muusta valtiontuesta.

Tukeen ei sovelleta 4 §:ää, 3 ja 4 kohtaa lukuun ottamatta, 5 §:ää eikä 7 §:n 2 momenttia.

7 §

Kustannustuen hakeminen

Hakemus tuen saamiseksi tulee tehdä Valtiokonttorille viimeistään 23 päivänä kesäkuuta 2021.

Yrityksen on hakemuksessaan annettava tuen myöntämiseksi ja maksamiseksi välttämättömät tiedot ja selvitykset:

- 1) 4 ja 5 a §:ssä tarkoitetuista kuluista;
- 2) yritykselle tukikaudelle myönnettyistä 1 §:ssä mainitun Euroopan komission päätöksen mukaisista valtion tuista;
- 3) yrityksen tukikaudella mahdollisesti saamista korvauksista, jotka perustuvat yksityisiin vakuutuksiin; sekä

7 §

Kustannustuen hakeminen

Hakemus tuen saamiseksi tulee tehdä Valtiokonttorille viimeistään 30 päivänä syyskuuta 2021.

Yrityksen on hakemuksessaan annettava tuen myöntämiseksi ja maksamiseksi välttämättömät tiedot ja selvitykset:

- 1) 4 ja 5 a §:ssä tarkoitetuista kuluista;
- 2) yritykselle tukikaudelle myönnettyistä Euroopan komission päätösten SA.56995 ja SA.XXX mukaisista valtion tuista;
- 3) yrityksen tukikaudella mahdollisesti saamista korvauksista, jotka perustuvat yksityisiin vakuutuksiin; sekä
- 4) siitä, että yrityksellä ei ole 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuja taloudellisia vaikeuksia.

HE 97/2021 vp

Voimassa oleva laki

4) siitä, että yrityksellä ei ole 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuja taloudellisia vaikeuksia.

Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.